

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU EPOCĂ DE GRANDIOASE ÎNFĂPTUIRI

Intregul nostru popor a sărbătorit cu entuziasm, în a doua jumătate a lunii iulie a anului în curs, împlinirea a 23 de ani de când la conducerea Patriei noastre a fost ales Domnul Nicolae Ceaușescu.

În primăvara anului 1975, eram martorii unui alt eveniment important din viața poporului român și anume: alegerea primului Președinte al Republicii Socialiste România în persoana Domnului Nicolae Ceaușescu, care, în jurământul rostit cu prilejul investirii în această înaltă și extrem de plină de răspundere funcție, spunea și următoarele cuvinte: „*Jur să slujesc cu credință Patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor.*”

Acum, de pe culmea celor 23 de ani de activitate în fruntea țării, ne dăm cu toții seama că slujirea cu credință a Patriei și mai binelui întregului popor n-a fost numai un jurământ rostit într-un moment festiv, ci i-a fost un crez de zi cu zi, căruia i-a închinat întreaga sa capacitate creatoare, toate forțele, întreaga sa viață. Sînt semnificative în acest sens spusele unui autor dintre multe personalități care s-au ocupat de viața și activitatea Domnului Nicolae Ceaușescu, autor care arată că Președintele Republicii Socialiste România „nu acceptă altă onoare decît aceea de a-și conduce poporul, asemenea lui Moise, către pămîntul făgăduit al bunăstării și independenței” (Michel P. Hamelet: Nicolae Ceaușescu, Biografie și texte selectate, București, 1971, p. 102). Într-adevăr, înzestrat cu o rară putere de muncă și cu o energie care ne uimește pe toți, conducîndu-se după sănătosul principiu: „Nimeni nu poate trăi fără muncă, nimănui nu i se poate îngădui să prospere fără muncă”, ori, spus altfel: „Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă”, avînd ca loc de muncă tot cuprinsul țării, Președintele Republicii Socialiste România s-a implicat profund în toate domeniile de activitate, declanșînd un fără precedent proces de transformări innoitoare în Patria noastră, care au dus la înfăptuirea de-a dreptul impresionantă, toate acestea conturînd ceea ce a intrat în conștiința obștească drept: „*Epoca Nicolae Ceaușescu.*”

A cuprinde toate realizările acestei Epoci este cu neputință. O constatare se impune însă tuturor: fața țării s-a schimbat radical în această perioadă. Față de 1965, cînd aveam 183 localități urbane, în momentul de față avem 237 astfel de așezări. Noi cartiere s-au construit în toate orașele țării, unele fiind transformate aproape în totalitate, ca de pildă: Piatra Neamț, Sf. Gheorghe, Rîmnicu Vilcea, Pitești, Miercurea Ciuc ș.a., astfel că în anul 1987, declarat de O.N.U.: „An al celor fără adăpost”, țara noastră dispunea de un fond locativ de peste 7,5 milioane de locuințe, numărîndu-se la ora actuală între țările cu cel mai înalt ritm în domeniul construcțiilor de locuințe.

La această realitate a contribuit desigur și împărțirea administrativ teritorială a țării, din anul 1968, care a permis o mai eficientă folosire a forței de muncă. Un județ ca Vrancea de pildă, care în trecut era fără industrie, astăzi a devenit „Erou al Muncii Socialiste” pentru activitatea industrială.

În anii Epocii Nicolae Ceaușescu România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, astfel încît volumul producției industriale este astăzi de 120 de ori mai mare față de anul 1945, iar venitul național crescînd de peste 32 ori.

S-au ridicat în această perioadă sute de platforme industriale, așezate armonios pe tot cuprinsul țării, cu produse din cele mai variate și sofisticate, competitive și pe piața internațională, unele aflîndu-se chiar pe primele locuri, fiecare fiu al Patriei avînd asigurat un loc de muncă. Așa de pildă, numai în acest an au fost repartizați în producție: 27.305 absolvenți ai învățămîntului superior, 173.539 absolvenți ai treptei a doua de liceu, precum și 172.815 absolvenți ai învățămîntului profesional.

În domeniul învățămîntului s-a pus mare accent pe legătura structurală dintre învățatură, cercetare și producție, în ultimii 20 de ani numărul personalului muncitor din sfera cercetării-dezvoltării crescînd de cinci ori, iar fondurile fixe aferente de 11 ori.

Au apărut în această perioadă construcții care altă dată erau greu chiar de imaginat: puternicele hidrocentrale de pe Dunăre, ca și cele de pe râurile interioare: Bistrița, Lotru, Argeș ș.a., salbele de hidrocentrale de pe Olt și alte riuri, Transfăgărășanul, Canalul Dunărea—Marea Neagră, apoi Poarta Albă—Midia—Năvodari, platformele de foraj marin din Marea Neagră; puternica industrie navală care construiește astăzi nave uriașe, ca de pildă petrolierul „Biruința” de 150.000 tdw, lung de 300 m și lat de 46 m, noile porturi: Constanța - Sud, Mangalia și Midia, metrourile bucureștine ș.a.

Un puternic avînt a luat în acești ani și agricultura, producția agricolă crescînd de peste șase ori. De la 230.000 hectare amenajate pentru irigații în 1965, s-a ajuns la 3.500.000 hectare, agricultura românească cunoscînd astăzi profunde transformări cantitative și calitative. Este în curs de desfășurare un amplu program de desecări, de apărarea solului împotriva eroziunii, România situîndu-se înre primele locuri din lume în privința mării suprafeței totale amenajate pentru irigații. Trebuie să reținem în acest sens că pe harta țării au apărut adevărate riuri artificiale, în sudul Olteniei, în Dobrogea, în Bărăgan, în momentul de față fiind în curs de construcție canalul magistral Siret—Bărăgan, care va avea o lungime de aproximativ 200 de km, purtîndu-și apa pe lângă Mărășești, Focșani, Rm. Sărat, Buzău și deversînd-o în acumulara de la Dridu (între Urziceni și București).

De numele Domnului Nicolae Ceaușescu este legată și marea mișcare culturală de masă: Festivalul național „Cîntarea României”, care a dus și duce la punerea în valoare a mii de talente din sînul poporului, oameni de toate vîrstele și profesiile, proveniți din sînul tuturor naționalităților. Dacă la prima ediție a acestui Festival național, din 1976—1977, au participat 100.000 de formații și cercuri artistice de amatori de la orașe și sate, la cea de a VI-a ediție, din 1985—1987 numărul acestora a ajuns 225.000 de colective artistice, cuprinzînd 5 mil. de interpreți și creatori diversi.

Tot de numele Domniei Sale este legată și concepția unitară, riguros științifică, privitoare la istoria Patriei, reținînd poporului român „sentimentul istoriei proprii”, ca și rezolvarea problemei naționale, în înțelesul că tuturor naționalităților conlocuitoare le sînt asigurate drepturi egale în toate domeniile. În județul Harghita, ca să luăm numai un exemplu, s-au construit în ultimii 23 de ani peste 48.000 apartamente, peste 150.000 de cetățeni au intrat în locuințe noi, s-au creat peste 54.000 locuri de muncă etc. „Cetățenii din România se bucură de drepturi egale, indiferent de naționalitate” — consemna nu de mult cotidianul turc „Son Havadis”.

Toate aceste progrese au ca efect ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual al întregului popor, grăitoare fiind în această privință și recente măsururi de majorare a retribuițiilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, ca și a pensilor, începînd cu 1 august 1988.

Pe plan extern, Președintele țării noastre a cultivat cu consecvență o politică de amplă deschidere internațională, de promovare a relațiilor frățeste între popoare, de egalitate și înțelegere, acționînd „pentru dezarmare nucleară, pentru eliminarea armelor nucleare, pentru o nouă ordine economică...”, pentru soluționarea problemelor complexe într-un mod nou, în interesul fiecărei națiuni”, cum chiar Domnia Sa sublinia într-o cuvîntare recentă.

În această ordine de idei este de reținut faptul că România întretine astăzi relații diplomatice și economice cu 155 de state, aproape de două ori mai mult față de 1965, a încheiat aproape 700 de documente care au deschis ample

(Continuare în pag. a 3-a)

23 AUGUST

marea sărbătoare națională a poporului român

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, declanșată la 23 August 1944, eveniment crucial în destinele României, care a deschis poporului nostru calea unor adînci transformări, a realizării aspirațiilor sale de libertate și dreptate socială, a constituit încununarea luptei eroice purtate de întregul popor, pe parcursul veacurilor.

Pregătita de realitățile istorice interne în care se afla România în acel an, revoluția s-a declanșat în împrejurări internaționale favorabile determinate de înfrîngerile suferite de armatele germane din partea forțelor sovietice și ale celorlalte state ale Națiunilor Unite, pe fronturile de răsărit, vest și sud.

Actul revoluționar a început în după-amiaza zilei de 23 august 1944 prin arstarea, la palatul regal, a căpeteniilor regimului antonescian. Sub conducerea politică a partidelor din Blocul Național Democrat s-a constituit noul guvern al țării, prezidat de generalul Constantin Sătescu.

Vestea răsturnării dictaturii militar-fasciste, a scoaterii țării din războiul hitlerist și alăturării la Națiunile Unite a fost primită cu un deosebit entuziasm de întregul popor. Pînă noaptea târziu, au răsunat în capitală strigăte care salutau actul săvîrșit la 23 august 1944.

Avînd în vedere starea de spirit care domnea în țară, evoluția situației militare de pe front, valoarea și modul de dispunere a forțelor germane pe teritoriul României, precum și posibilitățile proprii, concepția organizatorilor insurecției — ca moment de început al revoluției — prevedea ca efortul principal să fie făcut în București, concomitent cu desfășurarea unor acțiuni militare de amploare mai mare în zona Ploiești și pe valea Prahovei.

În noaptea de 23/24 august, ora 23, Marele Stat Major a emis Directiva operativă care preciza misiunile și modul de acțiune pentru forțele armate ale României. Pe baza acestei directive, armatele 3 și 4 de pe front trebuiau să se desprindă de trupele germane și să se regrupeze în zona Ploiești — București, să participe la curățirea teritoriului Munteniei de inamic, fiind în măsură ca, ulterior, să treacă la ofensivă în Transilvania.

Armata 1 română, aflată în interior, avea misiunea să lichideze garnizoanele germane din Banat, Crișana și sudul Transilvaniei, pregătind și desfășurînd totodată o operație de acoperire, pentru a interzice pătrunderea unor forțe germane și maghiare, aflate dincolo de linia de demarcație din Transilvania, impusă prin dictatul de la Viena din 30 august 1940, precum și de vechea frontieră cu Ungaria și Iugoslavia.

În Capitală, luptele purtate de trupele române, sprijinite de formații de luptă patriotice, au început la 23 august și au durat pînă la 26. Cele mai grele lupte s-au dat pentru lichidarea inamicului aflat în clădirile Școlii Superioare de Război și Prefectura județului Ilfov, precum și pentru interzicerea pătrunderii din exterior a unor forțe hitleriste destinate să înăbușe insurecția în București. Luptînd cu vitejie și eroism, unitățile române și-au îndeplinit cu cinste misiunea încredințată.

La 30 august au intrat în Capitală primele unități sovietice din Frontul 2 Ucrainean, fiind întîmpinate cu entuziasm de populația Bucureștilui. În zilele următoare, ele s-au îndreptat spre Transilvania și Banat, străbătînd trecătorile Carpaților în deplină siguranță, la adăpostul dispozitivului de acoperire realizat de Armata 1 română.

Concomitent cu luptele din zona Capitalei, unitățile române au trecut la lichidarea trupelor hitleriste din celelalte regiuni ale țării. La Ploiești și pe Valea Prahovei, unitățile Corpului 5 Teritorial au nimicit, pînă la 31 august, rezistențele dușmane, capturînd peste 9.000 de militari germani.

Pînă la 29 august, pe teritoriul Dobrogei, trupele române au lichidat garnizoanele inamice, interceptînd și capturînd mai multe coloane germane care se retrăgeau spre sud, urmînd să treacă frontiera în Bulgaria. Pe timpul acestor lupte, unitățile române au capturat 10.500 prizonieri și o mare cantitate de material de război.

În același timp au fost zdrobite și capturate forțele hitleriste din zona Brașov, din porturile dunărene, Banatul de sud, Arad, Sibiu.

La luptele purtate în timpul insurecției și al acoperirii frontierelor a participat întreaga armată română cu un efectiv de peste 465.000 oameni, care au nimicit în lupte peste 5.000 de militari germani, au luat aproape 60.000 de prizonieri, ceea ce reprezintă valoarea a circa 6 divizii inamice. Totodată, militarii români au capturat mari cantități de armament, autovehicule, avioane, nave fluviale și muniție. Pe timpul luptelor, din rîndurile unităților române au căzut în înțeleștea cu dușmanul peste 8.500 de oameni, morți și răniți.

Actul revoluționar de la 23 August 1944 a avut o mare însemnătate internă și internațională.

Declanșarea insurecției și victoria acesteia au încununat lupta dusă pentru unirea tuturor forțelor democratice antifasciste din țară, deschidînd calea unor mari transformări revoluționare în România. Insurecția a pus capăt dictaturii militar-fasciste, a dus la încetarea războiului antisovietic și trecerea țării noastre cu întreaga sa forță militară și economică, alături de Uniunea Sovietică, de coaliția antihitleristă. Actul istoric din august 1944 a pus, totodată, capăt dominației și jafului Germaniei naziste în țara noastră. Prin obiectivele propuse și forțele politice care au contribuit la realizarea ei, insurecția a avut un caracter național, antifascist.

Răsturnarea dictaturii militar-fasciste pe calea insurecției a dat o puternică lovitură reacțiunii interne, ordinii burgheze în ansamblu său. Pe arena politică au pătruns cu impetuozitate masele populare, prin lupta cărora s-a produs o continuă modificare a raportului de forțe; clasa muncitoare, țărănimia și celelalte pătri de oameni ai muncii au devenit factorul determinant al evoluției țării.

În același timp, insurecția a reprezentat un eveniment deosebit, cu implicații profunde asupra cursului celui de al doilea război mondial. Aceasta a accelerat prăbușirea frontului hitlerist în sud-estul Europei, a defăcut planurile comandamentului german de a organiza noi linii de rezistență pe teritoriul României, a deschis calea înaintării rapide trupelor sovietice spre Balcani și spre centrul continentului. Insurecția a lipsit Germania nazistă de unele resurse vitale pentru ducerea războiului, așa cum erau produsele petroliere și agroalimentare românești; comandamentul suprem hitlerist a pierdut o importantă bază de operații, precum și posibilitatea de a mai folosi drept carne de tun sutele de mii de ostași români; iar în dispozitivul strategic german s-au produs astfel mari breșe.

Cu prilejul sărbătoririi a 44 de ani de la actul revoluționar înfăptuit de poporul român la 23 august 1944, se cuvine să ne îndreptăm gândurile către cei care au luptat cu arma în mînă împotriva dușmanului, cinstindu-le faptele și memoria.

Redacția

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

AVVA MOISE CEL DIN PUSTIE

Cei bătrâni, din vechime, ajunși la vârsta și la statura înțelepciunii, retrași în pustie pentru a face în locul nostru experiența liniștirii, și a medita fără nici o împiedicare din afară asupra vieții și a morții, asupra lui Dumnezeu...

Unii din cei retrași în pustie au lăsat doar „cuvinte”. Cîteva cuvinte. Și chiar și pe acestea nu le-am fi știut, de nu le-ar fi notat alții: „Zis-a avva Cutare”, sau pur și simplu: „A zis un bătrîn”. Și nici pe cel care le-a notat nu-l știm întotdeauna. Erău vremuri în care nu se născuse încă proprietatea asupra cuvintelor. Era mai important conținutul lor! Autorii se ascundeau cu grija în anonimatul smereniei.

De obicei, înțelepții pustiei învățau prin parabole și, de multe ori, prin lecții administrate pe loc, scoțându-și învățămintele din propria lor experiență, sau povestind din experiența celor pe care îi considerau mai înțelepți decît ei. Pe atunci se mai întâmplau și asemenea minuni: să-1 creadă cineva pe altul mai înțelept decît el! Pe atunci oamenii se duceau după sfat la cite un înțelept, ca la o școală, cu încrederea că vor găsi dezlegarea problemei care le chinuia mintea...

Unora, singurătatea le aducea neori dușmană, tocmai pentru că nu erau obișnuiți să fie singuri în fața ispitelor și a ispititorului. Erău puternici, dar singuri și ispită se oferea să le țină tovarășie. Așa și s-a întâmplat odată marelui avva Moise, un etiopian cu pielea destul de aproape de negru. Simțind în chilia sa un duh de ispitire, a alergat repede la avva Isidor, la chilia cea mai apropiată, poate cale de ore, de o zi, cine știe, și i-a zis ce i se întâmplă.

— Du-te înapoi, i-a zis și mai bătrînul Isidor. — Nu pot. Acolo sint singur și pot fi biruit.

— Nu ești singur. Trebuie să știi că nu ești singur, și atunci nu te vei mai teme, și vei birui.

Văzîndu-l încă neîncrezător, avva Isidor îl scoase pe avva Moise afară și îi zise:

— Privește spre apus. Ce vezi? Și deschizîndu-1 se ochii lui avva Moise, spuse că vede:

— Văd o ceată de demoni care se pregătesc de luptă. — Acum privește spre răsărit. Ce vezi? — Văd o ceată nenumărată de îngeri, strălucind de slavă.

— Aceștia sint trimiși de Dumnezeu în ajutorul sfinților, îi spuse bătrînul Isidor. Vezi că ei sint mai numeroși decît demonii? Așa că întoarce-te în chilia ta. Nu ești singur.

Și întorcîndu-se în chilia sa, a biruit ispită. Avva Isidor i-a redat încrederea în el și l-a asigurat că biruința e posibilă, deschizîndu-1 ochii credinței, cu care a văzut ceea ce de obicei nu se vede.

Avva Moise, pătî și trecut prin focul multor ispite, se ferea ca de foc să-1 judece pe alții. Știa că a judeca pe alții înseamnă a te compara cu dînșii și a te crede mai bun și că, chiar cînd se întîmpla să fie așa, și mai ales atunci, apărea amenințarea căderii în mîndrie. Părintii cei experimentați în lupta cu ispitele spuneau că numai atunci ești îndreptățit să judeci pe alții, cînd și s-au dat frați spre povățuire duhovnicească. Așa i-a răspuns avva Macarie lui avva Pimen, care era conducător de obști monahale și nu știa cum să împace neajudecarea cu povățuirea și cu arătarea greșelilor celor pe care îi conducea. Dar avva Moise era un singuratic.

Odată, în pustia Scotică, un frate care comisese un păcat a fost chemat la judecata celorlalți, cu care viețuia împreună. Socotîndu-l pe avva Moise mai înțelept decît el, aceștia au trimis să-l cheme ca să-1 ajute să judece împreună cu dînșii cauza fratelui căzut în greșeală. Avva Moise a refuzat, dar trimișii au insistat.

Atunci s-a hotărît să meargă, dar nu fără să le dea și o mică lecție. Luă cu el un coș găurit, pe care îl umplu cu nisip. Bătrînii făceau adesea lucruri care la aparență erau excentrice, dar cei din pustie știau că fiecare astfel de lucru excentric ascundea o parabolă. L-au întrebat:

— De ce faci aceasta? — Nu vedeți cum curg păcatele în urma mea și eu nu le văd? Și acum, iată, merg să judec pe altul!

Au înțeles. De întîmplare a profitat fratele care trebuia judecat, dar și judecătorii lui. Văzînd înțelepciunea bătrînului, au înțeles că trebuiau să-1 ierte pe fratele căzut în greșeală. Și l-au iertat. A fost și pentru frate o lecție de smerenie, căci și-a cerut iertare și a promis să nu mai greșească.

În anumite împrejurări, sfinții pustiei, ajunși la marginea omeneșilor puteri, deveneau foarte îndrăzneși față de Dumnezeu. Se știe că și profetul Vechiului Testament ajungea uneori să-1 certe pe Dumnezeu, cînd se credeau uitați de El, sau cînd vedeau că Israel era abandonat. Atunci îl aduceau aminte lui Dumnezeu de Legămînt: „Te-ai legat să fii cu noi! Ține-te de cuvînt!”

Și lui avva Moise i s-a întîmplat o dată să-și iasă din buna cuvîntă a răbdării, dar nu altfel decît intrînd în îndrăzneala rugăciunii. Nu mai avea apă. Nu plouase de mult. Ultimul burduf de apă îl împărți unor vizitatori însetați. Mai multă apă nu ar fi avut de unde să le dea. Și tot intra și ieșea din chilie, și nu conținea acest du-te-vino, spre mirarea oaspetilor, că-ora nu le spunea nici un cuvînt. Și iată că apăru din senin un nor și umplu vasele lui avva Moise cu apă. Vizitatorii, care nu știau că îi buseră ultima rezervă de apă, l-au întrebat cînd l-au văzut că s-a liniștit:

— De ce intrai și ieșezi mereu din chilie? Bătrînul le-a răspuns:

— Erăm într-o aprinsă conversație cu Dumnezeu. Îi ziceam: Tu m-ai adus aici în pustie, și iată că mi s-a terminat apa, și nu voi mai avea ce să le dau acestor oaspeți să bea. Intram, rugîndu-mă, și ieșeam să văd dacă vine norul cu apă!

O întîmplare asemănătoare se află printre legendele hasidice. Era o foame mare și un cunoscut înțelept cheamă la sfat alți noii înțelepți, savanți în Lege. Cel care i-a convocat, le-a spus: „Acuz pe Cel care lasă să ne moară copiii de foame. Nu-și face datoria către fiii Săi. V-am chemat să judecați!”

Trei zile a deliberat tribunalul înțelepților. Și la sfîrșit au pronunțat sentința următoare: „Știînd noi că tatăl trebuie să-și hrănească fiii, îi poruncim să încezească seceta și foamea: și îndată a plouat!”

Evident, e o legendă, o parabolă, dar e puternică prin aceea că înțelepții judecători aveau acea credință care putea determina pe Dumnezeu să-1 asculte. „Porunca” lor era o rugăciune de limită, ca și aceea a lui avva Moise, cerînd ploaia cu cuvintele: „M-ai adus aici, și acum nu-mi dai apă?”

Asemenea „certuri” și „reproșuri” sint de înțeles în lumea sfinților, care vorbesc cu Dumnezeu precum cu un tată și un vecin de toate zilele. Dar Dumnezeu nu e numai vecinul sfinților și tată numai pentru unii ca ei. Astfel de rugăciuni, făcute cu smerenie și cu credință, ascultă de la tot omul care îl cunoaște și îl recunoaște de Tată și vecin.

Cu avva Moise ne vom mai întîlni. Pălînșis, 3 VIII 1988. DR. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ Mitropolitul Ardealului

Fericitul Augustin, La Schimbarea la față

Marea arătare vedem în munte unde Domnul Iisus Hristos s-a descoperit pe Sine celor trei ucenici: Petru, Iacob și Ioan, cînd citim Sfînta Evanghelie.

„Și a strălucit fața Lui ca soarele”, aceasta închipuînd limpezimea Evangheliei.

„Veșmintele Lui s-au făcut albe ca zăpada”, acestea închipuînd curăția Bisericii, care s-a zis prin proorocul „Și de vor fi păcatele voastre precum cîrmîjul, ca zăpada le voi albi” (Isaia 1, 18).

Ilie și Moise vorbeau cu El; fiindcă harul Evangheliei are mărturia în lege și profeți.

În Moise Legea, în Ilie pe Profeți, ca să vorbesc mai scurt.

Să ascultăm I-ă plăcut lui Petru să facă trei colibe: una lui Moise, una lui Ilie și una lui Hristos.

Îl delecta pe el singurătatea muntelui, îi era greu să mai trăiască în tumultul lucrurilor omenești.

Dar cele trei corturi de ce oare le căuta?, decît că nu știa încă unitatea Legii, a Profeților și a Evangheliei.

După aceea norul l-a îndreptat (pe el): acesta vorbind — zice — „Iată nor strălucitor, i-a învăluit pe ei”.

Iată un cort l-a făcut norul, tu Petre de ce cauți trei?

Și s-a auzit voce din nor: „Acesta este Fiul meu prea iubit întru care bine am voit, pe Acesta să-L ascultați”.

A vorbit Ilie, dar pe Acesta să-1 ascultați.

A vorbit Moise, dar pe Acesta să-1 ascultați.

Au vorbit proorocii, a vorbit Legea, dar pe Acesta să-1 ascultați, glasul Legii și limba proorocilor.

Însuși în aceștia a răsunit, însuși în aceasta (în Lege) cînd a socotit de cuvîntă, s-a arătat.

Pe Acesta să-L ascultați; pe Acesta să-L ascultăm.

Pe Acesta să-L ascultăm, să facem ce ne-a spus, să nădăjduim ce ne-a făgăduit. Amin. P.L. 38, col. 493. Tradus de drd. Dumitru Băltat

SĂ MULȚUMIM DOMNULUI

La îndemnul de la Sfînta Liturghie „să mulțumim Domnului” se răspunde cu cuvintele: „Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, Treimeii celei de o ființă și nedespărțite”. Potrivit acestor cuvinte, mulțumirea noastră față de Dumnezeu este închinarea pe care 1-o aducem din constința că așa se cuvine să facem. Slujim lui Dumnezeu, pentru că așa este „cu vrednicie și cu dreptate”.

În timp ce credincioșii răspund la îndemnul „să mulțumim Domnului”, cu închinarea lor, preotul înalță spre Dumnezeu o rugăciune de mulțumire și zice: „Cu vrednicie și cu dreptate este a-Ți cînta Ție, pe Tine a Te binecuvînta, pe Tine a Te lăuda, Ție a-Ți mulțumi, Ție a ne închina, Ție tot locul stăpînirii Tale”. Cîntarea, binecuvîntarea, lauda, mulțumirea și închinarea le aduce preotul lui Dumnezeu, pentru niste binefaceri, pe care le arată în continuarea rugăciunii, cînd zice: „Că Tu ești Dumnezeu negrăit și necuprins cu gîndul, nevăzut, neajuns, pururea fiind și același fiind, Tu și Unul-Născut Fiul Tău și Duhul Tău cel Sfînt”.

Acetate fiind zise, preotul, în continuarea rugăciunii, se referă la cele pentru care se cuvine să aducă mulțumire lui Dumnezeu celui mai presus de gînd și de cuvînt, lui Dumnezeu celui mai presus de simțuri și vesnic, și zice: „Tu din ne-ființă la ființă ne-ai adus pe noi și cîzînd noi, iarăși ne-ai ridicat și nu Te-ai depărtat, toate făcîndu-le, pînă ce ne-ai suit la cer și ne-ai dăruit împărăția Ta cea va să fie. Evident, pentru astfel de binefaceri, mulțumire se cuvine să aducem lui Dumnezeu și o și facem aceasta prin mijlocirea preotului slujiător al Sfin-

tei Liturghii, care spune mai departe, în rugăciune: „Pentru toate acestea mulțumim Ție și Unuia-Născut Fiului Tău și Duhului Tău cel Sfînt, pentru toate pe care le știm și pe care nu le știm; pentru binefacerile Tale cele arătate și cele ne-arătate, ce ni s-au făcut nouă”.

Dintre binefacerile știute de noi și arătate nouă, este amintită, în aceeași rugăciune, una care este de mare importanță pentru noi, anume, Sfînta Liturghie la care luăm parte „Liturghia aceasta”, pentru care se mulțumeste în chip deosebit, cînd se spune în cuprinsul rugăciunii de care ne ocupăm: „Mulțumim Ție și pentru Liturghia aceasta, pe care ai binevoit a o primi din minile noastre, deși stau înaintea Ta mii de arhangheli și zeci de mii de îngeri, heruvimi cei cu ochi mulți și serafimi cei cu cîte șase aripi, care se înalță zburînd, cîntare de biruință cîntînd, strigînd, glas îndîltînd și grînd...”.

Asadar, cînd primim, la Sfînta Liturghie, îndemnul „să mulțumim Domnului”, noi ne arătăm mulțumitori „pentru toate binefacerile și mai cu seamă „pentru Liturghia aceasta”. Mulțumim pentru Sfînta Liturghie, ca unii care știm că, la un astfel de prilej, Domnul Hristos însuși este în mijlocul nostru, — potrivit cu cuvîntul: „Hristos în mijlocul nostru”, — ne binecuvîntează, prin mijlocire preoțească, în toate binecuvîntările de la Sfînta Liturghie, ne spune cuvînt de învățătură, ne vorbește ei însuși, cînd se citește din dumnezeiasca Evanghelie, ni se dă spre deplină unire cu El, în „dumnezeieștile, sfințite, preacuratele, nemuritoarele, cereștile, de viață făcătoare, imfricoșătoare ale lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului”. Mulțumim și cu acest prilej, așa cum o facem aceasta și cînd, la rugăciune înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii veclor. Amin”.

Cu astfel de gînduri luăm parte la Sfînta Liturghie, ni se oferă, prin aceasta, fericitul prilej să aducem laudă, binecuvîntare, mulțumire și rugăciune, ca expresie a închinării noastre față de Dumnezeu, cel în Treime lădat. Dar ca mulțumirea noastră să fie adevărată, nu-i destul să repetăm doar cu cuvîntul vorbit liste formule de ritual, în care se exprimă și o mulțumire, ci este de trebuință să fim cu adevărat mulțumitori, să ne simțim datori cu mulțumire față de Dumnezeu, iar aceasta totdeauna și pentru toate. Avînd o astfel de mulțumire, vom ține să participăm la Sfînta Liturghie, cu dorința sinceră de a mulțumi Domnului. Protos. Teofil Părdian

ALOISIU VLAD — luptător pentru revindicarea și afirmarea drepturilor naționale ale românilor bănățeni

Între aniversările din acest an se înscrie și împlinirea a 175 de ani de la nașterea revoluționarului Aloisiu Vlad, unul din cei mai energici și intranșigenți deputați în Dieta ungară.

După mărturisirea lui, strămosul său Constantin Vlad a fost din Maramureș, iar moșul și tatăl său din ținutul Doboca. S-a născut în 24 februarie 1812 în comuna Abrămuț, jud. Bihor, din părinții Daniel preotul și Eva.

După studiile făcute la Oradea, în 1844 este numit notar la tabla reședescă, iar din 1845 profesază avocatura în Giulvăz, Timișoara și Lugoj, fiind ales deputat dietal în cercul electoral Zorlentul Mare în anii 1848, 1861, 1865 și 1869. După înăbușirea revoluției este internat în Peșta, Lugoj și Timișoara. Si-a încheiat cariera de jurist la tabla reședescă din Budapeșta, unde a și murit în anul 1888.

Toate gîndurile și acțiunile sale revoluționare sint consemnate în cartea „Cuvîntări Dietale”, Lugoj, 1865, în care aduce argumente despre trecutul și prezentul unei națiuni care se pregătea să-și vadă locul în viața politică a timpului.

De la început A. Vlad își asigură alegătorii săi că-1 va reprezenta cu demnitate în Dieta ungară și le va „apăra drepturile și interesele, ca român și om al poporului”.

Prima cuvîntare a lui Vlad (7 iulie 1848) a fost în legătură cu alegerea lui Axente Bojincă, ca deputat de Sasca, nerecunoscută de ministrul de interne ungar. Stăruința lui Vlad a făcut ca la a doua alegere

A. Bojincă să fie confirmat ca deputat.

Îndrăzneala lui Vlad s-a arătat în cuvîntarea sa din 21 iulie 1848 împotriva lui Ludovic Kossut. În furia și investivele acestuia, Vlad îi răspunde că „nu se teme de amenințările lui”.

Categoric a fost Vlad și în sedința din 29 iulie 1848 cînd s-a anunțat extinderea „tribunalelor marțiale” și asupra jud. Caras.

Pentru „usurarea greutăților populare”, Vlad a cerut în sedința din 30 august 1848 ca alegătorii săi să fie scutiți de impozitul după „fabricarea răchiei” ca fiind mici producători.

În legătură cu „proiectul de lege privind la drepturile bisericesti ale românilor de religie greco-răsăriteană”, A. Vlad a arătat în cuvîntarea sa din 17 noiembrie 1848 că la Adunarea din Lugoj (27 mai/15 iunie 1848) s-a cerut și autonomia Bisericii din Banat. Ministrul de interne ungar n-a întărit această hotărîre. A. Vlad se opune împotriva acestei decizii nejustificate.

În cuvîntarea sa din 8 martie 1849 A. Vlad dezaproabă fațis „Proclamațiunea lui Csany” de a cistiga pe românii prin forță (confiscarea averii și „bătăile trupestăscă”).

În sedința din 1 iunie 1861 A. Vlad se pronunță cu competență în problema naționalității. Faptul că românii sint considerați „oaspeți” în Transilvania a determinat pe Vlad să facă o incursiune în istoria politică a națiunii române din Ungaria, Banat și Transilvania, plecînd de la anul 884 cînd națiunea maghiară apa-

re în Panonia. Argumentele lui Vlad sint evidente și deplin convingătoare. În cuvîntarea sa din 11 iunie 1861 A. Vlad arată că „nu este dreaptă” unirea Transilvaniei cu Ungaria, deoarece poporul român transilvan în Adunarea de la Blaj 3/15 mai 1848 a protestat solemn împotriva acestei uniri necondiționate.

S-a pronunțat cu fermitate și împotriva dualismului austro-ungar, prin care Transilvania și-a pierdut autonomia seculară și statutul de principat ce data din 1541, declarînd că nu este „pentru încorporarea sau unificarea Ardealului cu Ungaria”, ci pentru păstrarea ființei sale naționale.

Din cuvîntările sale rezultă cu evidență că Vlad a fost un dîrz luptător pentru afirmarea și revindicarea drepturilor naționale și bisericesti ale poporului român din Banat. A intervenit cu curaj, adeseori tăios, ori de cîte ori a fost cazul să intervină.

Pe lângă activitatea sa parlamentară, personalitatea lui Vlad s-a afirmat deosebit la pregătirea și desfășurarea unui mare eveniment istoric bănățean — Adunarea populară de la Lugoj din 15/27 iunie 1848, ca secretar „pentru protocolul adunării în limba maghiară”.

Activitatea revoluționară a lui A. Vlad, remarcată de numeroase ziare românești, de unele nemțești și italiene, îl dau dreptul să spună despre sine: „mi-am îndeplinit datoria de a apăra interesele și drepturile naționale ale poporului român în Dieta din Budapeșta”.

Prot. Ieremia B. Ghîta

Un ero transilvănean în marea epopee a Mărășeștilor

În acest an se împlinesc șapte decenii de la memorabilul act de unire a Transilvaniei cu România. Pentru înfăptuirea Statului național unitar, poporul român a luptat veacuri de-a rîndul, unirea fiind visul fierbinte, așa cum mărturisea poetul Octavian Goga:

„Aven un vis neîmplinit, Copil al suferinții, De jalea lui ne-au răposat Și moșii și părinții”.

Momentele mai importante care au contribuit la dezvoltarea conștiinței de neam și care au pregătit marea unire, au fost: Unirea Principatelor 1859, războiul de independență 1877—1878 — moment culminant al afirmării naționale, „Memorandumul” din 1892, dar mai ales evenimentele legate de primul război mondial (1914—1918). Încă din antii neutralității României, cu o intuiție genială Nicolae Iorga afirma în manifestul „Ligi pentru unitatea politică a tuturor românilor”, în 1914: „...împrejurare mai prielnică ca cea de acum pentru realizarea unității naționale n-a fost și nu v-a mai fi. Acum ori niciodată”.

În 1916, România va intra în război alături de Antantă, care promisesse satisfacerea deciziei unirii Transilvaniei cu România. Se amplifică acum, în toate provinciile românești, lupta pentru unitate și eliberare națională, în așa fel încît războiul a devenit pentru români „războiul întregirii”, care a premers unirea.

Între miile de eroi care s-au jertfit pe cîmpul de luptă pentru libertatea și unitatea poporului nostru se numără și voluntarul român transilvănean Dragoman Simion. Originar din partea Sibiului, mai precis, din satul Tichindeal, se căsătorește cu Burja Ana († 1971), întemeindu-și o familie, în satul Hosman și avînd cinci copii: Ioan, Simion, Nicolae, Paraschiva și Maria. După intrarea României în război,

a înțeles că acum a sosit ceasul eliberării Ardealului și înfăptuirea marelui ideal național: România Mare.

Cu această nădejde, însufletit de un înalt sentiment patriotic, trece clandestin muntii, pe poteci tălmuite („vama cuticului”) împreună cu alți voluntari români transilvăneni, înrolîndu-se voluntar în armata română și făcînd parte din regimentul 23 infanterie — Călarăsi.

În vara anului 1917 încep acele înțeleștări pe viață și pe moarte, concretizate în marșele bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz, triptic de curaj, eroism și jertfă, ce avea să demonstreze cîmpoșitorilor că: „Pe aici nu se trece!” Și nu s-a trecut.

Armata română, dovedind un eroism fără seamă, în colaborare cu formațiunile rusești, a reușit să stăvilească puhoiul inamic.

S-au remarcat în acele lupte lagărele de prizonieri din Rusia, care s-au înrolat voluntari în armata română și care au luptat animăți de cauza înălțătoare a eliberării Transilvaniei și a unității statale. În armata română au luptat atunci mai mult de 100.000 de soldați și subofițeri și 1500 de ofițeri, de origine transilvăneană.

Victoria de la Mărășești a trezit încrederea în forțele proprii pentru alungarea dușmanilor și a dat o nouă speranță pentru desăvîrșirea unității naționale. Între cele peste 27.000 de jertfe înregistrate în marea epopee a Mărășeștilor (6—19 august, 1917), s-a numărat și caporalul Dragoman Simion.

I s-a acordat „post mortem” o diplomă, care înfățișează în partea superioară, un grup de soldați români la atac, conduși în mod simbolic, de marelui ero național, care a înfăptuit prima unire a tuturor românilor: Mihail Viteazul. Deasupra soldaților flutură drapelul care au sf. cruce — semnul jertfei și al biruinței. În partea centrală se află înscrisi anii: 1916—1919.

Partea inferioară conține textul următor:

„ÎN AMINTIREA Eroului caporal DRAGOMAN SIMION căzut în lupta de la Mărășești în timpul războiului pentru întregirea neamului Românesc”.

„PATRIA RECUNOSCĂTOARE” Acestă diplomă, se păstrează astăzi la Muzeul Unirii din Alba Iulia, orașul de al cărui nume se leagă înfăptuirea idealului de unitate națională.

În noiembrie 1918, armata germană înfrîntă, sub conducerea marelui mareșal Mackensen, începea retragerea spre Transilvania. În aceeași noaptea începea pregătirea pentru Marea adunare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918. Pentru acea zi de duminică, s-au revărsat spre Alba Iulia cei peste 100.000 de ardeleni și bănățeni, care într-un urias entuziasm, fluturînd drapelul tricolor și cîntînd „Destăpătă-te române!” au proclamat unirea Transilvaniei cu România. În proiectul de rezoluție prezentat Marii adunări naționale de Vasile Goldis, după ce se decretează unirea Transilvaniei cu România, se aduce (în punctul VII) un omagiu tuturor eroilor căzuți pe cîmpul de luptă: „Adunarea națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români care în acest război și-au vărsat sîngele pentru înfăptuirea idealului nostru, murînd pentru libertatea și unitatea națiunii române”.

Unirea cea mare a reprezentat o mare victorie a întregului nostru popor, deschizînd drumul unei noi etape istorice. S-a împlinit atunci, vișul secular pentru care s-au jertfit moșii și strămoșii noștri, cărora le aducem un gînd de pioasă recunoștință, împreună cu Biserica strămoșească, care se roagă la fiecare sf. Liturghie: „Pe ostașii români căzuți pe cîmpurile de luptă pentru apărarea Țării să-1 pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa”.

Pr. Ioan Dragoman

ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Romanitate, continuitate, unificate. Sibiu,

1988, 302 pag.

Cartea pe care o semnalăm este a noua dintre cele care au văzut lumina tiparului, de când I. P. S. Antonie se află în fruntea Mitropoliei Ardealului.

Este vorba de punerea în valoare și aducerea în atenția cercetătorilor și a publicului larg a unui izvor narativ despre Transilvania, „insuficient folosit în istoriografia românească”, după cum afirmă însuși autorul.

Izvorul în cauză îl constituie cartea lui Johannes Tröster, sas transilvănean din secolul al XVII-lea, care are ca curios titlu: „Das Alt- und Neu-Teutsche Dacia” (Vechia și Noua Dacie germană), apărută la Nürnberg, în anul 1666.

Valoarea scrierii autorului sas constă în aceea că redă o descriere pe larg a Transilvaniei, ocupându-se printre altele și de locuitorii ei din vechime și din epoca în care a trăit Tröster, de originea, limba, scrierea, religia, portul, legile și obiceiurile lor, apoi de câteva dintre orașele mari reprezentative ale Transilvaniei precum: Brașovul, Bistrița, Clujul, Mediașul, Sibiu, Sighișoara și Sebeșul.

Apreciind bogatul fond informațional al acestei scrieri cu caracter istoric-etnografic, I. P. S. Sa arată că, parcurgându-i paginile „e ca și cum am vedea adusă, în prezentul nostru, o secvență de viață transilvăneană și românească de acum peste 300 de ani” (p. 24) și, desigur, am adăuga noi, chiar de mai înainte, dat fiind faptul că Tröster se ocupă de istoria Transilvaniei încă din perioada când constituia centrul vital și administrativ al Daciei preromane.

După ce, în introducerea, face o prezentare generală și o analiză critică a izvorului menționat, evidențiind și săraca sa utilizare în istoriografia românească, explica-

bilă „a fost prin ciudățenia și capacitatea de inducere în eroare a titlului cărții...”, citiți și, mai ales, prin raritatea ei”, I. P. S. Antonie trece, în continuare, la redarea unor părți din carte, însă nu expunându-le pur și simplu, ci extrăgând din ele ideile, date și mărturiile, pe care le sistematizează în următoarele șase capitole:

I. Dacia, după cercetările lui Tröster.
II. Vechimea și romanitatea românilor în spațiul Vechii Daciei.

III. Argumentele lingvistice ale romanității românilor.
IV. Continuitatea și unitatea românilor pe teritoriul vechii Daciei.

V. Numele, ocupațiile și religia românilor.
VI. Imbrăcămintea și jocurile românilor din Transilvania și originea lor romană.

În loc de concluzii: „Un Canaan al Europei”. După cum sint formulate, titlurile capitolelor sugerează în chip elocvent importanța deosebită a mărturiilor extrase din cartea lui Johannes Tröster.

De menționat că I. P. S. Sa a întreprins o muncă de analiză și cercetare de un înalt și riguros nivel științific, confruntând în permanență opiniile istoricului sas cu cele mai autorizate puncte de vedere ale unor specialiști în materie, de primă mărime, atât români cât și străini.

Întreaga carte se sprijină pe un foarte solid aparat critic, ceea ce îi conferă autoritate, iar bogatul material ilustrativ: hărți, facsimile, reproduceri, îi sporește valoarea.

Rezumatule în limbile germană, engleză și franceză fac accesibilă cartea și cititorilor din străinătate.

Pr. prof. Dumitru Abrudan

Psalm Psalm

Cînd vîrsta de carul ei triumfal mă leagă,

— învins mereu, niciodată înfrînt —
Părinte, lasă-mi nestînsă și întregă
puterea de a suferi că sînt!

Doar un răgaz îți cer: să-mi oblojesc
pieptul rînit și glezna singurîndă;
Tu m-ai zidit atît de omenesc
încît îmi pare nașterea: ostînd.

Nu mă cruța! Nu-ți cer ca timpul
să nu-și mai ascuță securea stîrbită;
cîndva ispita mea era Olimpul,
acum grumazul meu stă drept sub
urșid.

Nu vreau scăpare, nu caut viclesug
ca să nu-mi sorb cucuta toată,
lasă-mă dezleagat, căci n-am să fug,
ia-mă întreg sub funie, pe roată!

(1971)

Rugă pentru sfîrșit

Primește-mi, Doamne, duhul înapoi:
nu l-am grădînit cum se cuvine
sau nu a fost prea dăruit ca noi
ori pîidă nu a luat de la abine...

Priveste-l, Doamne, ca pe un strigoi:
nici pește și nici stele nu a scos,
năvod și barcă le-a pierdut de noi,
el e pescarul cel mai păgubos...

Menește-mi, Doamne, duhul îndărăt:
la șes, prin praf, orbecînd spre
crește
a împuscat speranțe de omăt,
ce vînător fără noroc își este!

Plugar fiind, ce la arat asudă,
nu l-au sfîrșit la vreme groasă plot,
nu a semănat la timp, cu aspră trudă,
seceră-mi, Doamne, duhul înapoi!

(1987)

Gheorghe Stănescu

Unde este Hristos — nu e „loc pustiu”

(Matei 14, 14-22)

(Duminica a opta după Rusalii)

Cu toate minunile Mîntuitorului, săturarea cu cinci pîini și doi pești a unei mulțimi de peste cinci mii de suflete, în pustie, este o taină dumnezeiască, necuprinsă de mintea noastră. Singura credință are puterea de a lumina tainele și a le da un sens.

Minunea, descrisă în Sf. Evanghelie, a avut loc în prezența atîtor martori, înct ea nu poate fi tăgăduită și nici nu poate trezi îndoieli.

Ucenicii Domnului nu se așteptau s-o vadă deoarece și-au exprimat îngrijorarea că nu au destulă pînă pentru a sătura mii de oameni. Minunea a impresionat însă atît pe ei cît și mulțimile (Ioan 6, 14).

Prezența Minunii afirmă prezența lui Dumnezeu, Cel care o săvîrșește, după cum prezența unei legi afirmă existența legiuitorului. Din punct de vedere al credinței, minunea are o logică supra-rațională: „La Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (Luca 1, 37), sau „unde voințe Dumnezeu se biruiesc rînduiala firii și se lucrează cele ce sînt mai presus de om” (din cîntarea Vecerniei Bunei Vestiri).

Dumnezeu a rînduit ca toate darurile Sale să se înmulțească după legile naturii pentru îndestularea omului. Pămîntul dă roade bogate, înmulțind însuși semințele, la vremea recoltii. În minunea din Evanghelie Mîntuitorul a înmulțit în chip minunat pîinile și peștii, scoțînd procesul înmulțirii de sub legea timpului. Înmulțirea s-a produs în câteva clipe, căci oamenii trebuiau hrăniți fără înțîrzieră. Minunea cea mare a naturii — înmulțirea roadelor pămîntului — a fost săvîrșită într-un timp foarte scurt de Acela Care este Stăpînul Cerului și al pămîntului și în mîna Căruia se află puterea asupra timpului și înaintea Căruia mii de ani este ca o zi.

Iată cum ne ajută credința să cunoaștem lucrarea lui Dumnezeu, să stabilim logica și sensul minunii.

Să ne oprim cîteva clipe și cu ochii sufletului să privim acele mulțimi de mii de bărbați, femei și copii care au mers după Mîntuitorul, unii ca să se vindece, alții să aducă pe bolnavi spre tămăduire, iar cei mai mulți să asculte învățăturile Domnului.

Cît de minunat va fi vorbit Iisus că nici nu se gîndea să plece acasă. Oamenii au răbdat foamea, setea, căldura, oboseala zilei, dar n-au vrut să se despărță de Mîntuitorul. Hrana sufletească, pe care le-o dă El, le dădea o putere și răbdare nebanuită. De aceea Iisus „I S-a făcut mîla de ei și a vindecat pe bolnavii lor” (Mt. 14, 14). Și ca să adeverească cuvîntele Sale „Nu vă îngrijorați ce veți mânca” (Mt. 6, 25), le-a dat și hrană trupescă.

Ce exemplu minunat oferă creștinilor această mulțime care ținea atît de mult la învățatura lui Iisus și nu voia să se despărță de El!

Îndură unele neajunsuri, e gata să sufere și mai mult, dar e fericită lîngă El. E convinsă că numai Hristos deține tot adevărul și toată puterea.

Cît de mare este să vezi credincioșii adunați în sîntele biserici unde e

mereu de față Mîntuitorul! Fiecare îi încredințează iubirea Sa, I se închină cu credință și îi cere ajutor pentru problemele vieții.

În schimb, cită sărăcie sufletească se vede la cei care s-au abătut de la dreapta credință și au părăsit Biserica (cf. Ebr. 10, 25), neluînd în seamă „învățătura sănătoasă, ci dormici să-și desătească auzul — își îngîrădesc învătături după poftele lor” și își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme (II Tim. 4, 3—4).

Să ne mai oprim puțin și asupra unui alt moment din înmulțirea pîinilor. Iisus a săturat mulțimea, „luînd cele cinci pîini... și privind la cer a binecuvîntat și frîngînd a dat ucenicilor pîinile, iar ucenicii mulțimilor”. A privi la cer înseamnă a avea convingerea că „Toată darea cea bună și tot darul desăvîrșit de sus este...” de la Părintele luminilor” (Iac. 1, 17), înseamnă a te ruga pentru înmulțirea bunătăților în inima ta și în faptele tale. Să nu uităm că Mîntuitorul dăruiește îndestulare celor care au nevoie de orientare în viață, celor „inșetați de dreptate și tuturor care se găsesc în suferințe sau primejdii și n-au ajutor de nicăieri. Să nu uităm marea adevăr din cîntarea psalmistului: „Ridica-voi ochii mei la ceruri, de unde va veni ajutorul meu. Ajutorul meu de la Domnul...” (Ps. 120, 1—2).

Să mai amintim încă un aspect din Evanghelia zilei. Apostolul, văzînd mulțimea, care de mult timp asculta propovăduirea Mîntuitorului, și-au exprimat neliniștea că oamenii s-ar putea să se ducă în cauză foamale: „Locul este pustiu... deci dacă drumul mulțimilor să se ducă... să-și cumpere de mîncare. Iisus însă le-a răspuns: N-au trebuință să se ducă” (Mt. 14, 15—16) și a săturat apoi în chip minunat mulțimile. Uimiți în fața minunii, ucenicii au înțeles un mare adevăr: unde este Hristos Iisus, acolo nu poate fi loc pustiu! Acolo e belșug spiritual și material, e bucurie și dragoste între oameni, e iertare și bunătate. Acolo e Biserica — Trupul lui Hristos, care călăuzește spre mîntuire.

Pustiu e acolo unde nu este Hristos, adică în acele suflete unde se află păcatul, sub toate înfățișările sale. Acolo unde nu este iubire și nu rodesc faptele bune. Acolo e foamea și amarăciunea sufletească.

Acolo e primejdie de sufocare spirituală. E nevoie de ajutorul și puterea lui Dumnezeu pentru ca pustietatea să dispară.

Uneori se furisează și în sufletele noastre pustii: ura, mîndria, clevetirea, slăbirea în credință și patini de tot felul.

Lăsați să se dezvolte, ele pun în primejdie viața sufletească, slăbesc voința și orientează greșit gîndirea. Datorită creștinului este să-și păzească viața sa de o asemenea situație.

Venîndu-ne în firea cea bună, vom îndepărta păcatul. Hristos va auzi chemarea credinței și a rugăciunii noastre.

Sf. Apostol Iacov face acest îndemn: „Apropiati-vă de Dumnezeu și se va apropia și El de voi” (4, 8). În viața noastră va dispărea atunci pustii și se va sălășlui belșugul duhovnicesc.

Mîntuitorul înmulțeste neîncetat și oferă credincioșilor pîinea vieții, adică Trupul Său în Sf. Taină a Împărțirii. Și această minune întrece cu mult înmulțirea pîinilor din pustie. Iisus Hristos însuși cheamă pe fiecare credincios la această masă cerească: „Cel ce mîncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămîne întru Mine și Eu întru el” (Ioan 6, 56).

Întărește-te, Doamne să nu ne despărțim niciodată de Tine. Hrănește sufletele noastre cu viață curată și veșnică. Că Tine se cuvine slava în vecl.

Pr. Mihail Colotelo

Inchinare lui Antim Ivireanu

Asemeni ție, preasfînite Antime,
Venii și eu din plaiul depărtării
Și graiul, poate, hărăzit uitării
L-am învățat din pravili din vechime.

Menindu-l spre amvonul îndărtării
Cuvîntului ce fremăță-n mulțime
I-ai dăruit balsam și prospețime
Și-ai întrecut pe cronicarii țării.

Ingrămădînd o filă peste alta,
Și eu, ca tine, mi-am iubit unealta.
Mai meșteri alții o s-o stăpînească!

Nu știi, în veac, răsplata ce-am s-o
capăt
Dar voi sluji, cucernice, pîn' la capăt,
Înalt doamnă, limba românească.

Victor Eftimiu

Unul dintre aspectele cele mai îngrijorătoare din viața bisericească îl constituie, fără îndoială, proliferarea și nocivitatea fenomenului sectar. Se știe că existența acestui fenomen nu este o noutate în viața bisericească a Bisericii creștine. Existența lui poate fi urmărită chiar în paginile Noului Testament, în scrierile Sfinților Părinți, următorii nemiloșcii ai Sfinților Apostoli. Nouă este numai amploarea cu care el se desfășoară începînd cu veacul al XIX-lea și pînă azi. Nouă și primejdioasă este alungarea unor secte de pe terenul strict religios, pe cel politic și social, cu urmări uneori catastrofale pentru indivizi ca și pentru societate.

O impresie puternică au produs în toată lumea întîmplările cunoscute din Guyana, la sfîrșitul anului 1976. „Tragicul sfîrșit al celor aproape o mie de oameni care s-au lăsat seduși de un impostor (de felul căruia, din păcate, se află prea mulți) a dovedit că în unele părți ale lumii, o libertate religioasă greșit înțeleasă poate oferi teren celor mai bizare experiențe pretins religioase, în fond aberații ale unor indivizi fără scrupule”.

Se pare că eroarea fundamentală a sectelor — și în general a celor ce resping Tradiția sacră a Sfinților Părinți, tezaurul cel mai de preț, după Sfînta Scriptură, al Bisericii istorice — este tendința de a trage dungă peste dezvoltarea de secole a Bisericii lui Hristos, desenînd un curcubeu între Cincizecime și Parusie. Ori Duhul Sfînt a lucrat și în aceste secole în Biserica și în credincioși, dovadă fiind numărul mare al sfinților din toate timpurile. Nesocotirea acestei dezvoltări în istorie, cu realizările și chiar cu lipsurile ei — legate de slăbiciunea firii omenești și de continua luptă împotriva răului — este cauza principală a apariției sectelor prin dezagregarea credinței „cea dată sfinților odată pentru totdeauna” (Ep. Iuda I, 3). Ele sînt gata, trufase, să creadă și afirmă chiar uneori, că adevărata credință creștină începe și se realizează cu ele.

Problema sectelor religioase a ajuns să preocupe chiar Bisericele protestante mai vechi feșite din Reforma religioasă a secolului al XVI-lea, pe calvinii ca și pe evanghelicii luterani. O mică broșură destinată lămuririi credincioșilor, ajunsă în cîțiva ani la a II-a ediție, a fost editată în Biserica Evanghelică-Luterană din R.F.G., cu titlul *Mic catehism al sectelor* (Kleiner Sektien Katechismus, autor Günter Siedenschur, Hanover, 1975) și expune, prin întrebări și răspunsuri, poziția Bisericii Evanghelice-Luterane asupra unor adevăruri de credință controversate de secte. Pentru fiecare sectă se prezintă mai întîi un scurt istoric, publicațiile pe care le scoate precum și învățăturile specifice cu lămurirea cuvenită, din punctul de vedere al acestor Biserici. Într-un capitol final intitulat *De ce botează Biserica copiii nevîrstnici?*, se da un răspuns vrednic de luat în seamă. „Biserica vede în botez un dar al lui Dumnezeu, al mîlei Lui, prin care omul este chemat la starea de har. Această mîla a lui Dumnezeu — chiar la cei vîrstnici — nu este un merit al celui ce se

botează, ci un dar cu care Dumnezeu vine în întîmpinarea omului. Înainte ca omul să poată acționa, lucrează Dumnezeu asupra lui”.

De menționat faptul, pe care autorul nu întreprinde a-l denunța în repetate rînduri, că agenții acestor secte și curente religioase cercetează casele credincioșilor (evanghelici-luterani) și angajează convorbiri stăruitoare asupra unor probleme religioase cu scopul de a-i face prozeliti”.

Inconștient, înconștientă marea și uscatul — adăugăm noi — ca să facă un prozelit și cînd au ajuns să-l facă, îl fac fiu al Gheenei mai mult decît ei (Matei XXIII, 15). Amploarea prozelitismului sectar, aceeași pretutîndeni, a îndemnat Biserica Luterană-Evanghelică să-și înzestreze credincioșii cu cunoștințele religioase necesare pentru prevenirea căderii lor în cusele acestor secte.

Problema sectelor a devenit o preocupare și pentru sociologii de pretutîndeni care caută să explice acest fenomen folosind datele și metodele științei lor. Se apreciază pe drept cu-

Cîteva considerații asupra fenomenului sectar

vînt, că multe secte au depășit „stadiul de dizidență religioasă, împrumutînd esența socială a mediului ambiant, practicînd o manipulare a oamenilor de către pseudoprofeți”.

O caracteristică generală a puzderii de secte religioase este supunerea totală a adeptilor, anihilarea personalității... un sistem de umilire, de distrugere a omului și dezagregare a familiei”. Nu poate fi indiferent pentru orice stat, pentru oricare comunitate națională sau bisericească, faptul regretabil al dezagregării unității sale spirituale, adevărat atentat împotriva unității moral-politice cu toate consecințele lui posibile.

Alături de secte — dar nu fără o anumită înrudire spirituală cu acestea — există azi în creștinismul apusean o mișcare numită harismatică, nume sub care se înțeleg o multitudine de curente religioase, de la cele mai moderate pînă la cele extremiste. Unele se află încă în Biserica și pretind că sînt „o șansă” pentru ea, în sensul că determină o reînnoire a vieții religioase-morale în rîndurile credincioșilor. Fără a le respinge de-a dreptul, Biserica a luat față de ele o atitudine preventivă. Unii clerici, după ce au făcut parte din rîndurile acestor mișcări, au ajuns cîrînd să-și dea seama de primejdia pe care ele o reprezintă. El constată că trebuie făcută o distincție clară între anumite valori creștine, deseori neglijate — pe care aceste mișcări pretind că le readuc în practica vieții creștine (cîntarea Bibliei, rugăciunea, cîntarea, etc.) — și între erorile de doctrină, de practică a vieții liturgice și morale, de natură să îndepărteze pe credincioșii de la tradiția spirituală a Bisericii. Între aceste erori, criticii enumeră: acceptarea unui „botez în Duh”, peste botezul

etc. Laudele ce i se aduc în rugăciune sînt pentru „semnele” care se văd și nu pentru desăvîșirile Sale. Credința se alterează și prin aceea că devine mai avidă de experiențe decît de cunoaștere și aprofundare a adevărilor descoperite. Rezultatul este un individualism pietist.

Trebule să subliniem că, în timp ce sectele, în general, lovesc din afară în corabia Bisericii, aceste curente îi pun în primejdie puritatea credinței și a vieții morale a credincioșilor, lucrînd din lăuntru ei dar făcînd, conștient sau nu, aceeași operă distructivă.

Cît privește țara și Biserica noastră, este știut faptul că sectele de la noi nu s-au născut pe pămînt românesc, ci au fost importate de străini cu scopul bine știut. Poporul român nu s-a arătat niciodată nemulțumit de legea strămoșească moștenită de la străbuni. Este neîndoielnic faptul că multe din clișeele vieții religioase-morale din lumea occidentală nu se potrivește celor de la noi; că unele din aspectele asupra cărora am stăruit sînt necunoscute credincioșilor noștri. Cu toate acestea studiarea lor prezintă interes și pentru lucrarea noastră pastorală-misionară, dată fiind tendința de imitare a unor.

Creștinismul răsăritean, cu bogăția și frumusețea unică a formelor de cult, prezintă o atracție tot mai puternică pentru lumea creștină din Apus. Trăirea în duhul smeritei cutegării, aprofundarea Tradiției noastre sfințite în sinceritatea deplină, reprezentată nu numai condiția mîntuirii noastre subiective ci și arma cea mai puternică împotriva prozelitismului sectar. Trăm în veacul în care credința religioasă, ca de altfel toate sistemele de gîndire și modurile de viață, este supusă exa-

menului critic avînd drept criteriu contribuția pe care o poate aduce la opera de înaltare, de umanizare a omului, a fapților create după chipul lui Dumnezeu. Credincioșii noștri vor să vadă chipuri de oameni înduhovnici prin har, credință și fapte bune, sînd la sîntul altar, în care simțul sacralului se înalță la o eficiență cît mai înaltă, capabili să împună prin ceea ce fac și sînt. Trăirea lăuntrică puternică iradiază în chip firesc, neprețuit, raze din lumina harului pe care-l au, împune demnitate, prestigiu și conferă ascultare și respect.

În spiritul Bisericii noastre nu se recomandă nici teologie — în sensul de cunoaștere teoretică — fără evlavie, dar nici evlavie fără teologie, ci ambele într-o dreaptă și fericită îmbinare (Prof. N. Chișescu). Teologia fără evlavie poate duce la o rigiditate, o răceală în trăirea religioasă, soră bună cu „dreptatea din lege” a fariseilor, oștîndii de Iisus. De asemenea, evlavie lipsită de fundamentul teologic și sigur al cunoașterii teologice, duce la erezii, la practici superstițioase și fapte antisociale.

Pe cit este de nepotrivit a exagera importanța și caracterul lui nefast — binestînd că niciodată Biserica n-a fost scutită de răul dezbinării eretice — tot atît este de nepotrivit și chiar primejdios a ignora neajunsurile pe care sectele și curentele religioase anarhice le aduc, Mai mult, aceste secte și curente, lipsite de cele mai multe ori de o trăire autentic creștină, dornice de miracole și fapte extraordinare, pretînd să la locul Bisericii în resacralizarea vieții religioase. Fiecare sectă este o problemă, o interpelare, ce se face Bisericii care trebuie să dea răspunsul cuvenit, așa cum au făcut Sfinții Părinți la vremea lor, ereziilor care au frîmintat viața creștinilor în primele veacuri. Este nevoie de o temeinică și competentă lucrare de lămurire a credincioșilor noștri asupra adevărilor de credință, în deosebi a celor controversate de sectari, asupra tezaurului liturgic și de viață autentic creștină pe care-l posedă de secole Biserica noastră. Pe lîngă aceasta, este nevoie de o trăire lăuntrică a slujitorului în Sfînta Liturgie și, după Liturgie, în viața personală și de familie. O astfel de trăire impune ca o prezență vie și binefăcătoare în viața societății, pe care oamenii o apreciază, pe care nimeni nu o poate nici necosoti nici contesta. Unora li se pare că această trăire a vieții duhovnicești ar fi rezervată doar monahilor, uitînd că între monahi și credincioșii mireni — și cu atît mai mult între monahi și clerul de mir — nu este deosebire de esență, ci doar una de gradatie în realizarea și răspîndirea sacralului în ei și în jurul lor.

Nu avem nevoie de împrumuturi străine, de falsă spiritualitate importată de aiurea, ci avem trebuință să redescoperim adevăratele izvoare ale spiritualității ortodoxe; să le trăim și să ni le însușim. Ele ne vor ajuta să preîntîmpinăm încercările de infiltrare ale sectelor, apărînd astfel credința noastră strămoșească!

Prot. dr. Gheorghe Lițiu

MĂNĂSTIREA CELIC-DERE

Pompeii, și Acropolele noastre, scria cineva, sînt mănăstirile și bisericile, zidite pe de o parte pentru a arăta, vechimea noastră pe de altă parte — se teza și gustul pentru frumos al înaintașilor noștri. Pentru păstrarea elementului românesc din Dobrogea, mănăstirile Celic-Dere, Cocos, Saon, Tața, Tichilești, Hamocarea, etc. au fost adevărate candelă în care a ars neîntrerupt secole de-a rîndul festiva constinței de neam și de credință. Prima dintre acestea, Celic-Dere își trage numele de la pîrașul cu același nume și înseamnă în turcește „Vale de oțel”; mai sus de mănăstire, în susul pîrașului aflîndu-se în vechime o exploatare minieră de metale fieroase din care se făcea oțelul, sau de la „celicu” — care înseamnă haina monahală.

Așezată într-o incintă pădure de tei, la cca. 20 km depărtare de mănăstirea Cocos și cam tot ațita de orașul Tulcea, mănăstirea Celic-Dere, deși conform actelor scrise ar fi întemeiată la începutul secolului trecut, după unele tradiții, ca și alte așezări monastice de la noi, ar fi întemeiată în locul unei așezări pustiite în timpul turcilor, începîndu-se se pierd în tradiții și legende sihaștrii. Primii cîtori cunoscuți, ceea ce nu exclude și posibilitatea altora mai vechi, sînt arhim. Atanasie și schimnicul Paisie.

În 1901 episcopul Partenie Clînceni, spre a feri mănăstirea de vitura apelor, pe un platou înalt, pune temelii unei noi biserici monumentale, supraetajată, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, iar cea de

la subsol „Izvorul Maicii Domnului”, servind ca paraclis de iarnă. Lucrările de construcție a bisericii în stil munteșesc, cu trei turle, a fost întreruptă de multe ori și se va termina după aproape 30 de ani, fiind finalizată, dotată cu toate cele necesare cultului, pictată și sfințită în 1932 de către episcopul Cosma Sorescu. Planul bisericii aparține arh. Toma Dobrescu, pictura în frescă în stil neobizantin pictoriului Gheorghe Efimiu, iar catapeteasma de o rară frumusețe, în stil brincovenesc, suflată în aur, sculptorului bucureștean Ion Dima. Episcopii eparhiei de la Dunărea de Jos, au căutat fiecare după rîvnă, posibilități și cerințele vremii să înscrie câte o pagină nouă în viața Dobrogei ce stătuse mai bine de patru secole și jumătate sub stăpînire turcească, — și prin această implicare în viața celor cîtorva mănăstiri din eparhie. Desigur, nefînd vorba de cititorii boterști sau domnești, care au fost înzestrate de cititorii cu toate cele necesare, cum ar fi majoritatea mănăstirilor din Moldova, în Dobrogea organizarea și înflorirea vieții monahale în duh românesc a fost mult mai anevoioasă, dar nu fără rezultate îmbucurătoare. După episcopul Partenie Clînceni, care pune temelii bisericii actuale, cel care se va ocupa în mod deosebit de reorganizarea Celicului, scotit și al doilea cititor al ei este episcopul Nilon Nicosescu (1909—1921), care înfruntă aici mai întîi o școală primară obligantă pe toate viețuitoarele să învețe a scrie și a citi, iar după aceea o școală de pictură bisericăscă și alta de țesătorie și broderie,

pentru funcționarea cărora a ridicat două case mari cu etaj în stilul celor românești, prevăzute cu ateliere de lucru. În una din aceste case la etaj, funcționează și azi atelierul de covoare și tricotație, iar la parter s-a amenajat un paraclis de iarnă, în care s-a adaptat mobilierul, icoanele și catapeteasma de la Celicul Mic, dispărut în 1947. În cealaltă casă ce servește de școală și atelier de pictură, începînd cu anul 1967, s-a amenajat o colecție de obiecte bisericăscă (icoane și scoarte (covoare) lucrate de maici în atelierele mănăstirii. Zilnic, colecția este vizitată de un mare număr de turiști, dornici a cunoaște trecutul zăburat și totuși bogat în realizări al înaintașilor noștri, putînd admira aici icoane vechi, potire, cățui, cădelnițe, chivoturi, anafornite, cărți vechi, documente și firmame turcești, covoare, vestimente și broderii în fir de aur, argint și mătase. Pe lângă biserică, case și colecția de obiecte bisericăscă, o piesă rară în administrația Celicului, ca obiect de patrimoniu, se află aici o frumoasă și interesantă „moară de vînt”, folosită pînă mai zilele trecute la măcinatul grîului și porumbului din mănăstire.

Între stărețele mai cunoscute de la Celic amintim pe Singlitichia, Apolinaria, Antonia și Arhelaea din secolul trecut, iar în secolul nostru, cele cu o stăreție mai lungă și cu o activitate mai rodnică au fost: Antonia în timpul căreia s-a pus temelie bisericii; Mihaela Pansit (1909—1921); Parascheva Dumitrescu (1926—1939), sub care are loc sfințirea bisericii; Maria Odudenco (1951—1963); Ierusalima Bumbac (1967—1981) și din 1982 actuala stareță Iuliana Mocanu.

Ierarhii care au urmat în scaunul eparhiei și maicile stărețe împreună cu întreg soborul și-au adus contribuția după putințe și cerințe, refăcînd rînilor sîngerinde ale războaielor, ale celor de prădalnici ori cele pricinuite de cutremururile din 1940, 1977 și 1986. Ultimul episcop I. P. S. Arhiepiscop Dr. Antim Nica, în timpul căruia întreaga eparhie a îmbrăcat haină nouă, a electrificat Celicul, a instalat telefon, a adus apă curentă, s-a reparat biserică, s-a reluat activitatea atelierului de covoare, s-a construit o nouă clopotniță în fața paraclisului, s-a asfaltat șoseaua pînă în poarta mănăstirii, etc.

Azi, complexul monahal de la Celic, cu viața de sine, numără cca. 50 case, în stil popular țărănesc, în care viețuiesc cca. 90 maici și surori sub îndrumarea a doi duhovnici protoseghelii Dionisie Nivnea și Pamfil Dubnec și a maicii stărețe Iuliana Mocanu.

În prezent, mănăstirea Celic-Dere — monument istoric — intrat în circuitul turistic al Dobrogei, își continuă activitatea tradițională prin oficierea zilnică a celor șapte laude bisericăscă, iar în afara programului de duhovnicie de la biserică și chilii, maicile brodează, pictează, țes covoare, increază la cîmp sau la înscrierea sectorului zootehnic, împletind munca cu rugăciunea.

Protos. Ștefan Gușă

„Pentru rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale”

„Întru adormire, lumea nu ai părăsit”, fi cîntăm Maicii Domnului în troparul de la sârbătoarea Adormirii din 15 august. Iar determinantul celor 12 icoase ale Acatistului Adormirii Maicii Domnului îl constituie cuvintele: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, care întru Adormirea ta nu ne lași pe noi!” Mărturisim astfel prezența spirituală a Maicii Domnului în lume, purtarea ei de grijă față de oameni, mijlocirea ei în rugăciune pentru binele și pentru mîntuirea lor. Pe scurt, o mărturisim pe Maica Domnului și ca Maică a noastră, plină de grijă și de dragoste, izvor neseecat de milostivire pentru toți cei necăjiți și împovărați.

Acest rol al Maicii Domnului, de mijlocitoare, se manifestă încă din zilele binecuvîntate ale existenței ei pămîntesti, alături de Fiul ei Cel prea iubit. Puținele texte evanghelice care ne vorbesc despre Maica Domnului — mai ales așa-numitele „Evanghelii ale copilăriei”, din Mt. 1—2 și Lc. 1—2 — ne spun totuși foarte mult despre Născătoarea de Dumnezeu. Astfel, ele evidențiază neasemănata ei curăție, credința ei adîncă, ascultarea desăvîrșită față de Dumnezeu și hotărîrea de a împlini voia Sa, înțelepciunea ei duhovnicească etc.; totodată, ele înfățișează alegerea ei unică de către Dumnezeu și calitățile cu totul deosebite legate de această alegere: purtarea fecioară, plină de har, binecuvîntată între femei, Maică a Domnului. Sfințul Evanghelist Ioan este însă singurul care ne-o prezintă pe Sfînta Fecioară într-o postură inedită: aceea de mijlocitoare în rugăciune către Fiul ei. Este vorba de episodul din Cîna Galileii (In. 2, 1—11), unde Iisus a făcut „începutul minunilor” Sale și „și-a arătat mărirea Sa” în urma intervenției plină de sollicitudină a Maicii Sale.

Relatarea minunii din Cîna Galileii poate fi socotită drept un frontispiciu al Evangheliei de la Ioan, căci ea rezumă oarecum atitudinea Mintuitoareului Hristos față de oameni, așa cum va fi ilustrată această atitudine pe întreg parcursul neîntrecutei scrieri apostolice: El își asumă necazurile omenești și biruie orice dificultate, îmbogățind pentru ei lucrurile din jur, dîndu-le consistență și sens. Ori, de pe acest frontispiciu nu lipsește chipul luminos al Maicii Domnului.

Cît de grăitor este acest episod evanghelic! Cît de multe ne spune el despre ceea ce a fost viața pămîntescă a Domnului în anii copilăriei, al adolescenței și al tineretului Sale, în familia Sa și mai ales alături de Maica Sa Prea Curată! Faptul este cu atît mai important, cu cît acești ani sînt pentru noi atît de „tăcuți”, în afară de momentul suirii la templu la 12 ani (Lc. 2, 41—52), Sfîntele Evanghelii nu ne spun nimic despre perioada de circa 30 de ani dintre nașterea Domnului și începutul activității Sale publice. Episodul de la Cîna Galileii suplinește însă mult din această tăcere. Încrederea liniștită și desăvîrșită a Maicii Domnului în Fiul ei este cum nu se poate mai grăitoare asupra a ceea ce a fost El pînă atunci pentru cei din jur.

Cînd întuiește încurcătura jenantă în care se află cei ce-l invitaseră la nuntă, Sfînta Fecioară Maria pur și simplu îl informează pe Mintuitoareului: „Nu mai au vin” (In. 2, 3). Știa, în primul rînd, din lunga ei experiență de viață alături de Fiul ei, că Acesta nu poate rămîne indiferent la necazul cuiuiva, că este oricînd gata să-și asume durerile și necazurile tuturor. Mai știa apoi, cu aceeași absolută certitudine, că El găsește soluții oricărei probleme, că poate găsi o ieșire pînă și din impasul atît de neașteptat în care se află gazdele lor. De aceea, deși Domnul răspunde că problema nu este a Sa și a Maicii Sale și că încă n-a venit ceasul Său, adică momentul proslăvirii Sale (v. 4), ea, fără a aștepta vreun alt cuvînt din gura Lui — vreun „totuși, să vedem ce se poate face...” — zice slujitorilor: „Faceți orice vă va spune (Iisus)” (v. 5). Maica Domnului dovedește cu acest prilej o cunoaștere adîncă a tainei Fiului ei, o încredere absolută în bunătatea Sa, în compasiunea Sa față de suferințele altora, ca și în puterea Sa dumnezeiască. Iar încrederea ei nu va fi dezmințită! Domnul va săvîrși minunea prefacerii în vinul cel bun (v. 10) a apelor din cele șase vase de piatră, transformînd lipsa în belșug și împlinînd astfel bucuria acelei nunți care L-a avut oaspete de cinste.

În atitudinea Maicii Domnului vorbește experiența ei de 30 de ani. Cîte necazuri și dureri va fi alinat glasul blînd al lui Iisus și mîna lui bărbătorită de muncă grea în acești 30 de ani, chiar dacă manifestările Sale de pînă atunci nu sînt calificate drept „minuni”, începînd cu „minunile” fiind prefacerea apelor în vin la Cîna Galileii, Ni-L închipuim — cu deplină temei — pe Copilul Iisus asumîndu-și cu întreaga-I înfîință și în toată intensitatea lor micile tragedii ale prietenilor de joacă din Nazaret, sau spîlînd și legînd, cu lacrimi în ochi și cu mîini a căror atingere era totdeauna o dulce mîngîiere, micile lor rîni. De pe acum și neîncetat Mintuitoareului lumii nu putea fi altfel decît „Cel ce șterge lacrimile de la toată fața”. De cîte ori Maica Domnului nu va fi simțit ea însăși compasiunea sa, alinarea fetei, a mîinilor și a cuvintelor Sale! Prin tot ceea ce era și făcea Iisus se manifesta adevărata religiozitate, cea a faptelor de iubire. Din aceeași experiență a conviețuirii cu Mintuitoareului a desprins desigur și Sf. Iacov, cel numit „fratele Domnului” — fiu al Mariei lui Cleopa (Mc. 15, 40; 16, 1), el era de fapt văr al Domnului — învățătura pe care ne-o transmite solemn în Epistola sa sobornicească atunci cînd zice: „Cucredința curată și neîntinată înaintea lui Dumnezeu și Tatăl, aceasta este: să cercetăm pe orîni și pe văduve în necazurile lor și să ne păzim pe noi fără pată din partea lumii” (Iac. 1, 27).

La Cîna, Maica Domnului se poartă față de Fiul ei cu încrederea neclintită ce s-a deprins o albă în El; apelează instinctiv la El, sigură că El vrea și poate să prefacă necazul în bucurie. Putem spune astfel că în persoana Maicii Domnului, înainte de oricine altcineva, se manifestă cea dintîi virtute creștină, credința în Mintuitoareului Hristos. O credință întemeiată pe cuvintele profetice rostite la nașterea Fiului ei și pe care ea le-a păstrat cu sfințenie în inimă (Lc. 2, 19.51), dar confirmată permanent după aceea prin viața de zi cu zi a Mintuitoareului. Ea, cea dintîi, a crezut în El și prin credința ei vor ajunge și alții la credință. Într-adevăr, Evanghelistul Ioan zice că, săvîrșind Mintuitoareului această primă minune în urma mijlocirii Maicii Sale, „au crezut într-Insul ucenicii Săi” (In. 2, 11). Cel ce vor fi pietrele de temelie ale credinței creștine (Ef. 2, 20; cf. Apoc. 21, 14) au ei înșiși o piatră de temelie, anume pe Sf. Fecioară Maria și credința ei în Fiul și Dumnezeu ei.

Am relevat, din episodul de la Cîna, compasiunea Mintuitoareului pentru oameni. Compasiunea Sa este însă și a Maicii Prea Curate. Ea nu poate rămîne indiferentă față de situația neplăcută în care se află gazdele lor din Cîna. Ea își asumă tulburarea lor. Putem spune, deci, că Maica și Fiul se aseamănă. Astfel încît episodul de la Cîna Galileii este adînc grăitor nu numai cu privire la anii „tăcuți” ai lui Iisus, ci și cu privire la Maica Sa, înfățișîndu-ne-o suferind pentru durerile altora și rugîndu-se Fiului ei pentru alinaarea lor. Dacă Mintuitoareului n-a fost atunci la prima manifestare a bunătății Sale nemărginită față de oameni, cu siguranță că nici Maica Sa n-a fost la prima mijlocire pe lingă Fiul ei. Și, în orice caz, n-a fost la ultima!

De atunci și pînă astăzi și cît va fi lumea, Maica Domnului este rugătoare pentru întreaga omenire și mai ales pentru cei aflați în necazuri și în suferințe. Plecată din lume „în cetatea cea frumoasă și cu totul luminată”, alături de Fiul ei Cel prea iubit, și „înconjurați și fericiti de toți locuitorii cerurilor”, cum se spune în Acatistul Adormirii ei, Maica Domnului rămîne neîncetat „solitoarea către Dumnezeu pentru tot neamul creștinesc” și „dătoarea tuturor bunătăților”. Arhanghelul a numit-o „plină de har”; din această plîinătate ea revarsă neîncetat daruri binecuvîntate asupra lumii. De aceea, adevărații credincioși cîntă plini de bucurie minunile Maicii Domnului; ei cîntă minunile dragostei acestei Mame unice și binecuvîntate care, prin Fiul ei dumnezeiesc, ne-a primit și ne primește și pe noi ca fii.

La nunta din Cîna a fost chemat nu numai Mintuitoareului, ci și Maica Sa. Iar minunea de acolo a săvîrșit-o Iisus prin Maica Sa. Învățăm din aceasta că nu se cuvîne a-L despărți pe Mintuitoareului de Maica Sa, a-L chema pe El și a o respinge pe Maica Sa. Pregătindu-ne și noi pentru participarea la strălucita bucurie a nunții celei cerești și venice, să-I aducem în inimile și în casele noastre pe Iisus Hristos și pe Maica Sa, ca Domnul Cel preamărit, prin rugăciunile Prea Curatei Fecioare, să prefacă și pentru noi apa cea sărată a acestei vieți în vinul împărțirii „celei mai cu adevărat” în Împărăția Sa.

Pr. prof. Vasile Mihoc

Cu Domnul la Schimbarea Sa la față pe Muntele Taborului

Multe minuni a săvîrșit Domnul; unele legate și de Persoana Sa, ca Învierea și schimbarea Sa la față, pe Muntele Taborului. Și cum știm, o mare parte din activitatea Lui este legată și de alții munți. Pe unii a predicat, ca muntele Fericirilor, pe alții s-a rugat, cum ne arată Sfîntii Evangheliști: „S-a suît în munte ca să se roage deosebi” (Matei 14, 23), sau: „S-a dus în munte ca să se roage” (Marcu 6, 46), că în muntii singuraticii El se putea ruga, contempla, medita și reculege, sta de vorbă cu Tatăl Său, și ne îndeamnă și pe noi să-L imitam: să ne retragem, în locuri singuratică, lăstînd grija cea lumească și acolo să stăm de vorbă, în mod tainic, cu Dumnezeu, să fim în dialog cu El, ori a fost ispitit de diavol pe Muntele Carantaniei, sau S-a înălțat la cer. Și în Vechiul Așezămint s-au întîmplat multe evenimente mari și sfînte pe muntii ca muntele Sinai, Moria etc. ... „Și după șase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan fratele lui, și i-a dus într-un munte înalt, deosebi. Și S-a schimbat la față, înaintea lor, și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca zăpada” (Matei 17, 1—2). Evanghelistul nu numește acest munte, dar este Muntele Taborului, din nordul Galileii, munte binecuvîntat de Dumnezeu cu multe frumuseți, priveliști minunate, aer plăcut și care toate la un loc încîntă ochii și mîngiește inima drumetului de departe și (care) aduc, în sufletul lui adevărată schimbare, transfigurare psihic-fizică, munte sfînt „și care rămîne peste veacuri cel mai înalt munte al lui Dumnezeu, Munte sfînt de Hristos, învăluit de foc dumnezeiesc; munte lăudat de împăratul David și sfîntul cel dintîi de Melchisedec, împăratul Salemului” (Terom. Ioanichie Bălan, Mărturiile românești la Locurile Sfînte, 1986, p. 133), munte, în care Mintuitoareului și-a arătat slava Sa cea dumnezeiască.

În acest munte, cu multe peșteri și locuri retrase, de timpuriu, au locuit mulți monahi anahoreți și care prin multe nevoițe și rugăciuni, anticipat au fost luminați de lumina taborică. Au zidit și mănăstiri, cu hramul Schimbării la față, în care s-au rugat mulți credincioși de diferite confesiuni: aici ei s-au întîlnit, cunoscut și iubit, au devenit „toti una”, în Hristos. Ce ecumenism interortodox și interconfesional, fără discursuri și planuri, ci liberconștient și izvorit din inimii calde și luminate de lumina taborică!

Dar Schimbarea Lui la față, pe Muntele Taborului „nu s-a făcut după legile firii, nu lepădînd trupul acesta pămîntesc, ci pătrîndu-l și inundînd-l de slava și de lumina cea necreată”, lucru ce-l mărturiseste și Sfîntul Cîrli al Alexandriei, prin cuvintele: „Domnul a săvîrșit schimbarea la față, nu lepădîndu-și înfățișarea omenească a trupului Său, ci înveșmîntîndu-se cu o slavă în chip de lumină”, și care lumină este veșnică și necreată,

nu creată și temporală, ca orice lumină obișnuită, pămîntescă. Lumina aceasta, de pe munte, de la schimbarea la față a Mintuitoareului, cum arată și Sfîntul Grigore Palama, numit și „teologul luminii celei necreate”, era un atribut al lui Dumnezeu, o energie a esenței divine” și din care izvorăsc din eternitate „raze de lumină, felurite atribute ale lui Dumnezeu... Una din aceste lumină s-a arătat Apostolilor pe Tabor” (Sf. Grigore Palama, Cuvînt la Schimbarea la față). Și care lumină dumnezeiască și veșnică a inundat, cu strălucire mare, țîșniri ca de fulger, și fața Domnului și hainele Lui, cît și pe cei doi prooroci ai Vechiului Așezămint: Ilie și Moise, dătorul Legii vechi, întreg muntele și pe cei trei Apostoli amintii, și pe care Petru văzînd-o o vreme permanentă, să nu se mai stingă și exclamă, în mare entuziasm: „Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voiești voi face aici trei colibe: Tie una, și lui Moise una, și una lui Ilie” (Matei 17, 4) și să stea aici și să nu se mai dea jos de pe munte.

Măreția de aici crește, devine copleșitoare: apare norul care nu este un nor obișnuit, ci măreția lui Dumnezeu și glasul Tatălui, Care afirmă că Cel din lumina orbitoare este Fiul Lui: „În Care am binevoit; pe Acesta ascultăți-L” (v. 5). Iar această strălucire a chipului Său, „Soarele fetei Sale de pe Tabor era supremul punct de sprijin necesar pentru a depăși marea încercare ce avea să vină, în curînd, pentru Sfîntii Lui Ucenici” (Arhim. Benedict Ghiuș) și de care chipul ei își vor aminti, în toate suferințele lor: lanțuri, închisori etc. ... pînă la moarte și Care fi va încuraja, în predicarea Evangheliei.

Încă ceva: Schimbarea la față a Domnului a avut loc în urma rugăciunii: „Și pe cînd se ruga El, chipul fetei Sale s-a făcut altul și îmbrăcămintea Lui albă strălucind” ne arată Sfîntul Luca, cap. 9, 29. Dar nu numai fața Mintuitoareului a strălucit, în urma rugăciunii, ci a strălucit și fața multor Sfînti dăruiti rugăciunii și altor fapte bune. Se spune că Sfîntului Simeon Noul Teolog (949—1022), „fi lumina la Sfînta Liturghie fața așa de tare că atunci, cînd binecuvînta poporul, acesta nu putea privi strălucirea fetei lui”. Fete lumineoasă, inundate de lumină divină au avut și sfîntii Serafim de Sarov și Sfîntul Calinic de la Cernica.

Prin rugăciune și chipul nostru, ființa noastră, va deveni schimbată, mai strălucitoare; vom deveni alți oameni, mai buni, mai pașnici, mai dăruitori, că ne luminează harul rugăciunii și puterea lui Iisus Hristos. „În rugăciune, ne arată Fer. Augustin, luînd contact cu Dumnezeu ne parfumăm de perfecțiunile Lui.

Cum am văzut, minunat și plin de strălucire era Muntele Taborului, cînd Domnul se schimbă la față pe el, că Verhovnicul Petru vrea să nu se mai despărta de el: să facă aici colibe de locuit. Se pune întrebarea ce să facem ca și noi să fim aici? Să facem ce au făcut cei trei Apostoli: Petru, Iacov și Ioan. Să-i imitam și să fim ca și ei credincioși, buni, pașnici, iubitori de Dumnezeu și de semenii, curăți cu inima, lepădînd mîndria, răutatea, trîndăvia, necredința, împietirea, vrajba, necurăția. Și dacă sîntem prinși, în mrejele acestor păcate, Domnul vrea ca chiar azi, în ziua schimbării Lui, să ne schimbăm și noi, să ne transformăm în alți oameni, cum am spus mai sus, și transformările sînt multe și variate și transformări sufletesti: acumînd cît mai multe cunoștințe, inventînd opere, devenind perfecți și sfînti, cît și transformări materiale, făcînd din locul nostru de muncă, cum spune vechea baladă Miorița „O gură de rai”, un loc de prosperitate și fericire.

De altfel, în Ortodoxie, Praznicul Schimbării la Față este hramul dumnezeiesc schimbării la față a vieții și a tuturor creștinilor” (Arhim. Benedict Ghiuș), și cînd totii trebuie să cînte cu dulce melodie: „... Strălucescă și nouă lumina Ta cea pururei fiitoare” (Troparul Praznicului).

Arhim. prof. Ioasaf Ganea

Ingenunehere la Păltiniș

Bucure-se, puțini, cîți la dînsul priveau pieziș: lumina lui acoperă pîlpîrile lor... Odihnească-se-n pace lingă schitul Păltiniș: lui Eminescu și limbii nu le este dator cum nici flîozofiei, — acesed de-o viață. În jurul lui era oricînd un magic luminîș, cărțile lui ne arătau, dincolo de ceață, înalt mestecăd alb cu prelung fosforit franziș. Aici, copleșiți, aprîndem candelă de jale: Rămas bun! ne va rămîne neîmplinit un dor de alte pagini noi, de noi idei cordale. Peste munții lui dragi plutește, alburii, un nor...

Gheorghe Stănescu (1988)

Recuiev

La 75 de ani

Aproape de sfîrșit cutremur nu-i, căci peste toate-i

cumpăna-mpăcării.

Mai bate în scriplul meu un cui cel ce nu știe legile țertării.

Greșelile sînt multe... Cad pe om, nu sfermă pietre, nu le

rotunjesc...

Cînd plin de roade ești ca și un pom,

destinul tău a fost un trai firesc. Îmi pare rău, ades, de ce-am făcut

la o mînie, la o supărare... Eu le socot pe toate c-au trecut,

apropiindu-mă lin de hotare. Cerșii în gînd și folosii cuvinte, să mă descarc de-mpovărată vînd, dar unii semeni, pe furîș,

mi-am căutat, scîrbiți de a mea tină,

lăsîndu-mă în jur cu mute gurî.

Stă graba-n ani puțini și

numărați, purtînd doar umbra tinerei figuri

și amintiri, ca niște împărați, mai vin, lovînd în ușă cu

toiagul...

E vremea lor! Și ele-s măsurate și, una cite una, îmi trec pragul,

ademenîndu-mă-n eternitate.

Petru Rezuș

O NOUĂ REALIZARE EDILITARĂ ÎN BIMILENARUL ORAȘ ALBA IULIA

Reorganizarea teritorial-administrativă din 1968 a pus bazele dezvoltării armonioase a tuturor orașelor țării, fapt care a dus la crearea unei puternice baze industriale și social-culturale în toate județele țării și la înflorirea fără precedent a tuturor localităților.

În contextul dezvoltării generale, și bătrînul Apulum din apropierea Apoulon-ului dacic de la Plătra Craivii — cetatea voievozilor Transilvaniei, a Rotondei Ortodoxe și a vîlăciilor Mitropoliei Bălgăradului, leagăn de etnogeneză și continuitate românească, în care s-a înfăptuit prima unire politică a celor trei Țări Românești și în care a văzut lumina tiparului Noul Testament de la 1648 și Bucovina românească (1699), orașul martiriului lui Horea, Cloșca și Crișan, al Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 și al Reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române de la 21 octombrie 1948, devenit reședință a refăcutei Episcopii Ortodoxe de Alba Iulia din 1975 — a cunoscut o impenetrabilă dezvoltare.

Odată cu devenirea sa drept capitală de județ, Alba Iulia a devenit o cetate a industrializării și a dezvoltării impetuoase, suburbiale sale și zonele centrale devenind platforme industriale cu profil diversificat, de la încălziminte, ceramică, produse refractare, pînă la utilaje de înaltă tehnicitate.

Corespunzător dezvoltării bazelor tehnico-materiale, a crescut în ritm susținut și activitatea social-culturală, prin construcția de noi locuințe în zona centrală, Lumea Nouă, cartierul „Cetate”, cartierul „Ampoi” etc., Casa de cultură modernă un hotel de mare capacitate în Cetate, Liceul militar, două mari ansambluri de locuințe cu spații comerciale la parter în zona Platoului Romanilor, clădirea Arhivelor Statului, școli etc.

În cadrul amplelor lucrări edilitare-urbanistice înscrise în planul de sistematizare și modernizare a municipiului Alba Iulia, o problemă deosebită a constituit-o pentru conducerea județului și a municipiului translașarea a două blocuri de locuințe din cartierul Cetate, pentru deschiderea unei vaste perspective spre vechea Cetate, spre monumentele istorice din zonă, respectiv Catedrala Reîntregirii, catedrala romano-catolică și Muzeul Unirii, precum și reamenajarea corespunzătoare a parcului existent, încadrat în această perspectivă.

Este meritul indiscutabil al edililor municipiului Alba Iulia, al conducătorilor locale și județene de a fi ales soluția optimă pentru reamenajarea parcului vechi care, alături de celelalte edificii masive din zonă, conferă o notă de monumentalitate bătrînei cetăți, străjuită de vestigiile a două milenii de istorie, de continuitate și afirmare românească. Reamenajarea parcului, la a cărui realizare și-au dat concursul specialiști și meseriași de înaltă calificare, pune în lumină esplanada monumentală a sanctuarului ființei și spiritualității românești, care este Catedrala Reîntregirii, monument de care se leagă marile momente ale istoriei poporului român, apoi Catedrala romano-catolică, biblioteca Bathyanum, Muzeul Unirii și întregul complex de clădiri istorice din cetate.

Parcul, care se înscrie printre cele mai reușite lucrări de acest gen din zonă, este de formă trapezoidală, cu punctul de plecare din fața Catedralei episcopale, după care se lărgeste pe măsură ce înaintează spre Platoul Romanilor, la limita cărui se termină prin trei alei de acces: una centrală, ce sfîrșește la pasajul de trecere spre bulevardul Transilvaniei, încadrată de o semicercă formată din coloane cu cupole, cea dinspre Casa de cultură și cea dinspre hotelul „Cetate”, care sfîrșește, de asemenea, printr-o semicercă, la bază cu frize executate cu motive din simbolistica românească, sintetizată în arhitectura magnificului edificiu al Catedralei episcopale.

Parcul este brăzdat de mai multe alei de acces și cuprinde cinci mari rondouri centrale de formă poligonală și unul rotund, ce simbolizează unitatea de relief și de simțire românească, menit pentru o altă lucrare, iar în partea de răsărit, în fața Catedralei Reîntregirii, e amplasată o fîntînă artizanală. Aleile laterale sînt, de asemenea, încadrate de rondouri cu flori poligonale și rotunde.

În latura dinspre hotelul „Cetate” se găsește și intrarea în Muzeul subteran, în curs de amenajare. De o estetică aparte sînt și stîlpii de iluminat cu trei brațe și patru lămpi, așezați pe postamente de beton, îmbrăcați cu plăci de beton finisat cu aceleași motive ornamentale: spirale și rozete inspirate din vechea arhitectură românească.

Se remarcă disponerea judicioasă a băncilor pentru oameni, așezate în preajma rondourilor cu flori, în vecinătatea aleilor și a fîntînii artizanale.

Reamenajarea parcului, care înscrie Cetatea și Platoul Romanilor în arhitectura modernă a zilelor noastre, conferă zonei un loc de agrement comparabil cu cel al marilor orașe și pune în prim plan monumentele istorice ale cetății bimilenare, dezvoltîndu-le trecătoarelor vestigii trecutului de luptă și jertfe ale românilor transilvăneni, pentru care Mitropolia Transilvaniei a fost singura făcătoare, care a luminat viața acestui neam și a înviorat istoria, despre care marele nostru istoric Nicolae Iorga spunea: „Mitropolia Transilvaniei este cel mai traic și mai de nădejde așezămint al românilor de peste munți”.

Vizitatorii români și străini care vizitează Alba Iulia cu vestigiile ei de cultură, civilizație și spiritualitate bimilenară românească din Cetate, pot avea o vastă perspectivă a vechii Cetăți, a bulevardului încadrat de noile construcții, pînă la marginea de fundal a Platoului Romanilor și Dealul Viei.

Noua înfățișare a vechiului municipiu Alba Iulia, ancorat în dinamica unui proces de dezvoltare fără precedent, ne amintește de afirmația regretatului patriarh Iustin Moiseșcu, care la refacerea Episcopiei Ortodoxe de Alba Iulia, spunea: „Noi la Alba Iulia venim în pelerinaj.”

† E M I L I A N
Episcop al Alba Iuliei

Economisire și cumpătare în Sfînta Scriptură

Economisirea, discernămintul, dreptă judecată chibzuală în acțiuni constituie calități ale omului. În domeniul vieții spirituale și materiale, cumpătul este o atitudine de importanță pentru procesul de desăvîșire a vieții. Spune doar Sfînta Scriptură: „Măr de aur într-un coșuleț de argint, este vorba spusă la timp potrivit” (Prov. 25, 11). Cu alte cuvinte autorul biblic este împotriva vorbelor azvîrșite cu risipă. Așa cum sînt de mare preț obiectele de aur tot așa de incontestabilă este valoarea unui gînd exteriorizat într-un cuvînt frumos, bine gîndit, rostit cu căldură, măsură și demnitate.

Insușirile intelectuale pe care le avem trebuie folosite util și să nu abuzăm; să deschidem ochii și să înțelegem că și din puțin se poate face mult. Cînd omul lucrează cu toată inima birute toate. O vorbă din bătrînii spune: „Strop cu strop fac al mărilor potop”.

Precum în pregătirea sufletelor omenestii cumpătarea și răbdarea aduc roade, tot așa prin cumpătul în cheltuieli împreună cu creșterea economiei băneștii, prin utilizarea rațională a avutului, omul ajunge în stare să-și dobîndească bunuri de valoare mai durabile: „Banul din economie / Ca grîul pus în gîle / Dintr-un bob răsăr o mie”.

În Sfînta Scriptură procesul de economisire și de chibzuită, în toate acțiunile, este stimulat de anumite

legi generale prin care se acționează asupra individului în interesul întregii societăți.

Aceste dispoziții ale legiului biblice sînt: datorii de bună voie, datorii pozitive unele, sau negative, altele. Scopul lor e același: desăvîșirea persoanei umane.

Cele pozitive cer o împlinire împreună cu un câștig material sau spiritual, cele negative obligă a se feri de cheltuieli — materiale sau spirituale — inutile, mai ales de cele împreunate cu plăceri ușoare.

Cumpătul și răbdarea au un rol mare în viața omului, pentru că stimulează stăpînirea de sine și înfrînăză poftele. Pentru credincioșii aceste îndatoriri se acopăr de multe ori cu postul, care este reținerea de la anumite plăceri printr-o hrînire modestă și mai puțin costisitoare.

În Sfînta Scriptură înțilim adesea îndemnul adresat gospodarilor de a-și chivernisi bine avutul și a strînge bani albi pentru zile negre.

Ideea aceasta o exprimă, între altele, Ecclesiastul (1, 2): „Imparte pînea în șapte și chiar în opt, căci nu știi ce nenorocire poate să se întîmple...”. E vorba să fii prevăzător. Prudența în vederea unor mici economii, nu este împotriva învăturii revelatoare. Așa procedează orice om care are simțul realității, căci nimeni nu știe ce aduce ziua de mîine. Pentru talanții încredințați, Hristos-Domnul cere socoteală be-

neficiarului. „Nenorocirea” la care se referă textul biblic de mai sus poate fi cea rezultată din secetă, inundații, cutremure sau alte întîmplări sau catastrofe neprevăzute, venite din afara voinței noastre.

Pentru a-ți crea o situație materială și socială, pentru a dobîndi un succes personal și a fi folositor mulțimii se cere nu arareori un cumpăt erotic și iscusință multă, ceva asemănător negustorului „care strînge mîngăritare bune”, cum numește Iisus (Matei 13, 45-46) pe omul care se îmbărbătează pentru agoniseli, idee care s-a popularizat în cuvintele: „om este cel care câștigă, dar mai om cine păstrează”. Intre „a agonisi” și „a prăpădi” există un contrast izbitor. Ceea ce strîngi cu mîltă și grea trudă, poți „prăpădi” dintr-o dată. Mai greu este a dobîndi, decît a prăpădi. În toate acestea clipa este hotărîtoare. În cartea Ecclesiast, înțelptul ei autor, Solomon, are o vorbă potrivită în această legătură de idei, cînd spune: „Vreme este să agonisesc și vreme să prăpădesc, vreme este să păstrez și vreme să arunc” (Ecl. 3, 6).

Este necesar ca gospodarul vieții și a bunurilor ei să se dezvolte planic, cu răbdare și înfrînare, cu chibzuită și dreptă judecată.

Cînd aceste virtuți se leagă unele de altele, ca apa rîului de izvor, ele sînt lucrătoare și atunci omul perseverează în bine, fie acela bine material sau spiritual.

Pr. prof. onor. Nicolae Neaga

RUGĂCIUNE ȘI MUNCĂ*

„Cum dorește cerbul apa izvoarelor, așa sufletul meu te dorește pe Tine, Dumnezeu” (Ps. 41, 1).

Nu este pentru făptura credinciosului un simțămînt mai firesc, mai adînc și mai trebuitor decît acela de a sta în legătură neîntreruptă cu Cel viu în veștile vecilor.

Înima are conștiința trează că atrînd de Cel ce a făcut tot și prestime o înrudire tainică cu El. Căci sintem de obîrșie dumnezeiască, ne tragem „din neamul Lui” (F, Ap. 17, 28).

Îl numim Tată nemăsurat de bun, Stăpînitor al vremurilor și întînderilor nesfîrșite, Putere începătoare de viață și lumină, Iubire atotiertăoară. Îi cunoaștem „din făpturi” și deosebi prin dragoste, prin inimă, prin trăirea întru adevărul Său.

Sufletul tînjește și suspînă după El, arde de dorul Lui și se mistuie de setea de a i se închina, a se uni întru duh și petrece în El.

Precum îți trebuie aerul și pînea cea spre ființă, tot așa simți nevoia lăuntrică să te rogi, să răsuflî boarea cerului, să-ți potolești setea și foamea duhovnicească la izvorul vieții.

În ce chip florile își îndreaptă fața spre soare și vulturul zboară printre stele, astfel se înalță sufletul în murmur lin de laudă, cîntare și mărire către Domnul din țării.

Rugăciunea fîne de însăși fînța credinciosului, e înrădăcinată în adîncurile lui sufletului. Semn al dragostei vii ce unește sufletul cu Dumnezeu nădejdi, ruga e o nevoie a vieții creștinului, o pornire de la sine a inimii, neastîmpărul ei de a-și căuta punctul de rezim în Cel ce stă de veghe asupra noastră.

Nu mirajul necunoscutului, nici fiorul misterului sau temutul nepătruns, ci „dragostea care întrece orice cunoștință (Ef. 3, 19) înalță făptura credinciosului tot mai sus și mai departe, spre mai bine și desăvîșire, îi susține înflăcărîle, o ajută să răspundă la chemarea neinvinsă a Cerului, să-și stîmper setea de nemurire.

Rugîndu-se, credinciosul împletește emoția cu nădejdea, crinul credinței cu tranșăntul iubirii; împreună colbul pămîntului cu nemărginitul, clipa cu veșnicia.

O, ceas sfînt al rugăciunii! O, clipă de regărire și iluminări, de adîncire în noi înșine și înălțare, de trăire lîngă și întru Cel ce ne iubeste pururea! Împlinesc-se voia Lui, în cer și pe pămînt!

Gîndurile și simțămîntele omenestii prin grai de slăvire; îngrijorările te părădesc; uși lumea din jurul tău; se toposes necazurile; te lepezi de tine și te încredințezi voii Lui sfînte și mîei Sale nemărginite. Îți simți viu în suflet, în toată fînța ta. Și ești fericit.

Bine și folositor de suflet este a te ruga, ca să-ți aduci aminte de Cîrmătorul inimii tale, să-ți oferi cugetul, cuvîntul și truda, să-ți strigi dorurile, bucuriile și durerile, să-ți ușurezi inima.

Mîntea omenescă nu poate de ajuns povesti cite sînt foloasele rugăciunii din duh de umilînță și inimă curată.

Zăbăvirea în rugăciune vine slăbiciunii noastre în ajutor, sporește puterea și dă sufletului aripi de zboruri cuprinzătoare.

Dialogul cu Cel atotputernic fecundează gîndul, întărește inima în dragoste și mintuitoare credință. Rugăciunea ne păzește de lenevie, trufie și cele asemenea; stînge focul ispitelor, potolește tulburarea patimilor; e mîngîierea celui necăjit, tărle în neputînțe, lumină în rătăcirile, liman în strîm-torări; povată și biruînță în bătălia cîrincă a vieții.

O, cit pot rugăciunile ostrăduitoare!
Nici o rugă nu-ți zadarnică. Ea este de folos oricui, oriunde și oricînd, ca pînea, aerul și apa.

— „S-a veștejit de jale ochiul tău” (Ps. 30, 9), se sfîrșește duhul tău întru tine, te frîng dezamăgîrile, te chinuie îndoiele!

Roagă-te!

— Te roade o intristare nelămurită, te-a cuprins spaima sau uritūl, te secătulește o neliniște?

Strigă către Domnul!

— Te ispiteste vicleanul, ai căzut în greșeală, te-a biruit păcatul?

Mîntuitorul lumii a zis: „Rugați-vă, ca să nu cădeți în ispită (Luca 22, 40).

— Ești drumet în largul lumii sau mării vieții, vrei să izbutești în calea ta, să te întorci cu bine și folos la ale tale?

Prînde curaj și întărește-ți inima cu rugăciunea.

— Zaci în durere și intristare amară?

Ascultă cuvîntul nestins al Domnului: „Strigă-Mă în ziua necazului și te voi auzi” (Ps. 49, 15).

— Izbindă, răsunătoare ai dobîndit; sporești în toate cite faci; ești sănătos și îndestulat de bunătăți; te aflî în culmea bucuriei bucuriilor tale?

„Necenteni vă rugați” (1 Tes. 5, 17).

Să începem și să sfîrșim truda noastră cu rugăciunea, la începutul și sfîrșitul oricărui lucru; la semănat și aducerea darurilor de pîrgă; la sădirea viei și gustarea strugurilor; la temelia casei și intrarea în casă nouă; cînd mergem să deprîdem meșteșugul și să învățăm carte.

Pentru cine să ne rugăm?

Fieștecarea pentru sine și frații săi cei de o credință și nădejde, unii pentru alții, pentru toată lumea și pacea cu toți oamenii. Apoi, pentru cei ce suferă și se istovec de multă zăcere, pentru cei robiți păcatului și rădăcii de la adevăr, pentru cei ce ne urdsc și ne vadăm, pentru sufletele roase de griji și inimile chinute de intristări, pentru cei ce, biruți de cel rău și instrăinați de Dumnezeu, nu se mai roagă.

Și iarăși ne rugăm pentru bunăstarea Sfîntei lui Dumnezeu Biserici, unirea credinței, încetarea vrăjbei și pacea lumii.

Ruga întărește neîndestulătoarea noastră putere, ne susține pe cîmpul de luptă al vieții, ne însușă bărbăție, îndrăzneală, siguranță. Ea stimulează în noi efortul creator, ne ajută să înțelegem valoarea muncii și efortului conjugat cu strădania altora pentru progresul general al oștel. De altfel rugăciunea fără de muncă, fără de implicarea reală din frămîntările vieții nu poate fi plăcută înaintea lui Dumnezeu și nici ascultată de El. Munca în sine este o rugăciune, cea mai temeinică rugăciune pe care o ascultă Dumnezeu.

„Nu tot cel ce-mi zice: „Doamne, Doamne, se va mîntui ci cel care face voia Tatălui Meu, care este în ceruri”. Mînuatele înfăptuiri, uimitorile realizări, îndrăznețele cuceriri ale științei și tehnicii sînt rodul zămislit și născut în chinurile rugăciunii muncii.

Cuvine-se, dar, credinciosului „să se roage pururea și să nu deznădă-duiască” (Luca 18, 1), să viețuiască în duhul rugăciunii de fiecare zi și al muncii constructive, ca însăși o rugăciune plăcută lui Dumnezeu, Ziditorul nostru.

* Din carnetul pastoral al pr. Gh. Onețiu.

După opinia multor aștristi proeminenți de ieri cheia strălucitelor succese educaționale ale „Asociațiunii” (ASTRA) se găsește în largă accesibilitate a tuturor mijloacelor ei de acțiune scrise sau vorbite, niciodată rezumate la vorbe goale, ci întotdeauna avînd în spate suportul faptic corespunzător. Nici o umbră de academiism sau măcar de intelectualism strîmt n-a atîns acțiunile ei culturalizatoare. Trăia și prospera prin mase și pentru mase. Acestei chei i s-ar putea adăuga alte două: mai întii aceea pasionată, superbă dăruire — absolut dezinteresată și profund patriotică — a aștristilor de pe toate treptele, cea stare altruistă de conștiință care îi soma să se considere permanent debitori ai poporului din care ei înșiși proveneau, debitori întru pregătirea pentru marea împlinire din 1918 și întru luminarea și ridicarea lui spirituală și materială. Cealaltă credem că este admirabila organizare internă a ASTREI, descentralizarea ei, libertatea inițiavelor locale. Încă din primii ani ea și-a constituit despărțămîntele zonale — cam de întînderea unei plase din trecut — pe care mai tirziu le-a subordonat unui despărțămînt județean. Numărul lor a sporit treptat cuprînzînd întreg teritoriul ciscarpatin, iar după 1918 întreaga țară. Tot treptat s-au înmulțit agenturile sătești — devenite apoi cercuri ASTRA — în cadrul despărțămîntelor. Aproape că n-a existat așezare rurală cu parohie — doar fostele cătune din vremea aceea — care să nu aibă cercul ei, cu comitet propriu condus de preot sau învățator. După realizarea unității naționale pentru noile ținuturi s-au constituit regionale, avînd în subordine despărțămîntele din zonă. În sfîrșit, pentru o mai mare aderență și eficiență, prin implicarea tematică a specialiștilor în diverse domenii, s-au constituit secțiunile (istorică, filologică, științifică, școlară, economică, etc.).

De pe un asemenea soclu împregnat cu suflet, cu rigurozitate și cu simț al realității „Asociațiunea” și-a putut ridica treptat, cu migală, cu încredere, cu dragoste și cu perseverență o operă pe care generații

după generații de intelectuali mereu mai mulți tocmai prin eforturile ei — au cizelat-o necentenit, integrîndu-se cu convingere în suvoitul conținut deschis de toaigul miraculos al fericțiilor ei întemeietoare. Și-a ales în frunte oamneni timpului cu cea mai prestigioasă ținută morală și intelectuală, începînd cu marele bărbat care a fost mitropolitul Andrei Șaguna (1861—1867) și continuînd cu Vasile Pop (1867—1875), Iacob Bologa (1875—1877), Timotei Cipariu (1877—1887), Gheorghe Barițiu (1888—1893), Ion Micu Moldovanu (1894—1901), Alexandru Mocioni (1901—1904), Iosif Sterca Șuluțiu (1904—1911), Andrei Bărbăntu (1911—1922), Vasile Goldiș (1923—1932) și Iuliu Moldovan (1932—1947). Mai ales înainte de primul război mondial adunările generale anuale ale „Asociațiunii” — mereu în alt centru — s-au transformat în mari manifestări național-culturale, adevărate erupții ale sufletului românesc, prefigurînd unitatea prin prezența masivă a intelectualității din toată lumea românească. În limitele zonei la fel au devenit și adunările generale ale despărțămîntelor și chiar ale cercurilor.

În ceea ce privește opera ei culturalizatoare, începînd a fost modest, pe măsură mijloacelor materiale de care dispunea. Treptat însă a intervenit consolidarea, amplificarea, ajungînd să cuprîndă ansamblul vieții sociale și chiar individuale românești, de la problemele economice la cele naționale și moral-religioase sau la formarea caracterelor. Spațiul nu ne permite decît doar să consemnăm aici pe cele mai cunoscute: a acordat un număr considerabil de burse pentru studii și meserii — a întretînut chiar o școală de meserii la Tg. Mureș — apoi premii, subvenții, concursuri, ajutoare pentru școli și pentru inițiative de folos obștec, a susținut o intensă campanie pentru înființarea cooperativelor sătești, a inițiat cicluri permanente de conferințe și prelegeri economice și de cultivare mai eficientă a pă-

Activitatea generală a „Asociațiunii” (ASTRA)

mintului, de pomicultură, zootehnie, apicultură, sericultură etc., deschizînd cursuri și școli țărănești, ca apoi să premieze în expoziții cele mai frumoase rezultate ale muncii țărănilor, a tipărit și difuzat gratuit broșuri și lucrări popularizatoare, instructive pe toate aceste planuri. De asemenea a tipărit abecedare și a susținut cursuri pentru analfabeți, apoi diverse manuale didactice. A stăruit și a înființat nenumărate „case naționale” (cămîne culturale), toate cu biblioteci formate mai ales din tipăriturile ei trimise gratuit, a organizat mii și zeci de mii de sezători și festivaluri, ca și campanii de culegere a folclorului. În 1923 și-a constituit la Sibiu un teatru propriu cu profesioniști — pentru a contracara acțiunea speculativă a diverselor „trupe” venite de peste munți în turnee cu piese mai prejos decît ușoare — teatru care, din nefericire, după 10 premiere s-a desființat, tîndu-îse subvenția de la stat. A tipărit piese scurte, educative, pentru amatorii de la sate și a subvenționat la Școala normală din Sibiu cursuri de declamație și regie cu viitorii învățători, ca și cursuri de dirijori, majoritatea satelor organizîndu-și apoi „coruri ASTRA”. Tot pentru educația muzicală a înființat și a susținut timp de aproape un deceniu conservatoarele din Brașov și Sighet, tipăriind și popularizînd unele lucrări ale compozitorilor transilvăneni. Încă de la înființare și-a constituit bibliotecă, devenită după cîteva ani publică, iar astăzi una dintre cele mai bogate și mai prestigioase din țară. Adoptînd ortografia stabilită în 1860, inclusiv caracterele latine, a unificat scrierul românesc din Transilvania, iar prin importul tipăriturilor de peste munți a generalizat limba literară românească. N-a fost uitată nici femeia, pentru pregătirea căreia a înființat la 1866 Școala civilă (medie) de fete cu internat din Sibiu, ridicînd impozantul edificiu utilizat și astăzi. Pentru

educația orășenilor a deschis universități populare și muzee în diferite centre, cel mai mare fiind Muzeul istoric și etnografic central, pentru adaptarea cărui s-a edificat și inaugurat în 1905 palatul „Asociațiunii” în cadrul unor mari manifestări naționale și a unei expoziții care — mai mult decît cea din 1862 de la Brașov și cea din 1881 de la Sibiu — va ilustra strălucitor personalitatea creatoare a poporului nostru, potențînd sentimentul național. Ridicînd statui, busturi sau alte monumente și dezvelînd plăci memoriale ca să cinstească evenimentele sau marile figuri ale istoriei și culturii noastre, ea a știut să transmită maselor de participanți intense și calde vibrații patriotice. N-a omis din preocupările ei nici sănătatea neamului, inițînd expoziții de copii, cu premii pentru cei mai bine îngrijii, ca și organizația de tîneret „Șoimii Carpaților” condusă de prof. univ. dr. Iuliu Hațieganu, cu o revistă omonimă, cu sute de organizații locale, cu mari și numeroase manifestări culturale-sportive, obiectivul ei fiind prosperarea fizică și morală a tîneretului. Sub președinția d-ruului Iuliu Moldovan în acțiunile ASTREI s-a pus un mare accent pe aspectele biopolitice — sporirea calitativă și cantitativă a fondului biologic național — iar prin echipe duminicale de 20—30 de medici și cadre sanitare s-au întreprins anchete de profil, s-au întocmit monografii și s-au publicat studii sociale, antropologice, demografice, etnografice etc. Întotdeauna cercetările de teren fiind însoțite de acțiuni pentru eradicarea unor boli și epidemii, de tratament, îngrijiri, sfaturi și lucrări profilactice (fîntîni, băi, dispensare) sau chiar de internări.

Pentru susținerea acțiunilor a editat numeroase periodice, începînd cu prestigioasa „Transilvanie” — paginile ei documentare au transformat-o azi pe ea însăși în document — cu „Țara noastră”, „Revue de Transilvanie”, „Foala poporului” și mai apoi

cu „Foala noastră”, „Gazeta Transilvaniei”, „gînd românesc”, „Buletinul euegenic și biopolitic”, „Dacia”, „Șoimii Carpaților” și numeroase altele scoase prin secții, regionale și despărțămînte. Din 1900 a început tipărirea colecției „Biblioteca populară a Asociațiunii” în tiraje de la 2000 la 30.000 de exemplare pentru cele 296 de titluri, inclusiv calendarele. În cei 47 ani de apariție s-a ajuns astfel la cea 2.500.000 de exemplare, marea lor majoritate fiind distribuite gratuit pe sate sau întrînd în dotăția bibliotecilor de cerc. Etnografia mai întîlnește și astăzi prin podurile caselor țărănești vechi exemplare din această colecție, „cărțile afumate, cu colturile filelor subțiate și răsucite de atîta întors”, cum spune un cercetător. Din 1906 a editat „Biblioteca tîneretului”, din 1914 „Biblioteca ASTRA”, iar din 1942 colecția „Neam și familie”. Secțiile și unele despărțămînte au publicat de asemenea colecții popularizatoare. În afara colecțiilor „Asociațiunea” a mai tipărit alte cca. 30 de titluri — lucrări care depășeau schema colecțiilor — dintre care amintim: „Date istorice privitoare la familiile nobile române”, vol. I—II, de Ioan Pușcariu, 1892—1895, „Cronica notarului Anonimus”, tradusă de Mihail Besan (texte paralele), 1899, „Românii din Transilvania la 1733”, Conștiința episcopului Ioan Inochentie Micu-Klein, de N. Togan, 1898 și mai ales prima „Enciclopedie română”, vol. I—III, totalizînd 315 p., realizată de secretarul literar dr. Corneliu Diaconovici și apărută — mai întii în fascicole — între 1898—1904.

E aci doar o schiță succintă, generală, a activității „Asociațiunii”, suficientă însă pentru a ne explica de ce în 1918 la Alba Iulia a avut loc de onoare — 1 Decembrie a devenit „Ziua ASTREI” — de ce la primul recensămint din România întregit numărul analfabetilor a fost mai mic decît dincolo de munți, de ce oameni simpli, chiar țărani, i-au testat integral sau parțial averile lor mobile și imobile care s-au constituit în zeci de fonduri administrate de instituție.

Corneliu Dragoman

„AU NU ESTE ACESTA TESLARUL”

(Marcu 6, 3)

CĂRȚI ROMÂNEȘTI PREMERGĂTOARE

„ASTREI”

După cum ne istorisește Sf. Evanghelist Marcu, Mântuitorul Iisus Hristos se afla pe prima parte a activității Sale publice. Străbătând o seamă de localități din preajma Mării Ghenezaretului și poposind desigur mai mult în Capernaum, „cetatea sa” (Matei 9, 1), unde a înviat pe fiica lui Iair, s-a retras apoi spre „patria sa” (Marcu 6, 1), așadar tot în Galileea, foarte probabil chiar în Nazaret. Vestea minunilor pe care Iisus-Domnul le făcea a ajuns de bună seamă și la nazarenii, care îl cunoșteau din copilărie, căci sub ochii lor crescuse ca om. Ascultându-l acum în sinagoga lor, pe bună dreptate „se mirau” de înțelepciunea cu care le grăia și de minunile care se făceau „prin minile lui”, întrebându-se întreolaltă: „De unde are el acestea?... Au nu este acesta teslarul, feciorul Mariei?” — înșurându-i apoi rudelile mai apropiate, ca unii care îl cunoșteau foarte bine (Marcu 6, 2—3), ca pe unul de-al lor.

Lată deci că Iisus-Domnul nostru este agrăit aici direct cu meseria sau cu numele profesiunii cu care îl cunoșteau și pe care o practicase în casa dreptului Iosif, turelele său, iar după stingerea acestuia din viață poate chiar singur, până la ieșirea Sa la propovăduire. Spus deci altfel, nu este acesta lemnarul, sau dulgherul, sau tâmplarul, la care am lucrat și noi, care ne-a lucrat și nouă, var cu Iacob și cu Iosif și cu Iuda și cu Simon și cu alții verșoare (cf. Marcu 9, 3) pe care le știm cu toții și care trăiesc aici împreună cu noi, în localitatea noastră. De unde deci puterile aceste miraculoase, de unde atâtă minie, atâtă forță, se întrebau nedumeriți conștienții Lui, ca unii care îl știau pe dinsul de-al lor, dar nu-l cunoșteau și obrășă. Datorită acestor îndoieli darurile Mântuitorului s-au revărsat mai puțin către cetățenii Lui, cu acest prilej robind cunoscutele și mereu valabilele cuvinte: „Nu este prooroc mesocotit fără numai în patria sa, între rudeni și în casa sa” (Marcu 6, 4).

Scena de mai sus însă ne oferă prilejul de a ne reaminti faptul că Mântuitorul Iisus Hristos a știut și muncă, munca în general, dar mai ales munca fizică, munca făcută cu minile, pe care a ridicat-o la demnitatea care i se cuvenea în cadrul destinului uman. Nu trebuie să uităm că ne aflăm în plină perioadă sclavagistă, când munca manuală mai ales era deosebită, demnă doar pentru animale și pentru sclavi, ei însăși fiind considerați și tratați ca simple animale de muncă.

În acest context deci, lată că Fiul lui Dumnezeu întrupat este numit „teslarul”, meseriașul, omul muncii cu brațele.

Poate că și din astfel de motive Mântuitorul Iisus Hristos și-a ales pe cei mai mulți dintre ucenici tot dintre truiditorii cu brațele.

Cel ce va da încă o lovitură puternică celor ce disprețuiau și disprețuiesc munca fizică, munca manuală va fi Sf. Apostol Pavel, el însuși „un muncitor manual”, cum bine l-a caracterizat vrednicul de pomenire pr. prof. Gr. Marcu. El, Sf. Apostol Pavel, a spus de 12 ori: „Ostenim, lucrând cu minile noastre” (I Cor. 4, 12; F. Ap. 20, 23—24), poruncind și altora: „Lucrați cu minile voastre” (I Tes. 4, 11), adică trăiți din munca voastră, din munca brațelor voastre, nu din truda altora,

iar dacă totuși cineva poate și nu vrea să lucreze acela „nici să nu mănince” (I Tes. 3, 10), sentință teribilă, cu adevărat deschizătoare de eră nouă. Cunoaștem ostentivitatea celui ce a dat această poruncă, căci și el trăia din munca brațelor sale, el și echipajul său apostolic, spre a nu dăuna cu nimic Evangheliei de el propovăduită. După cum însuși spunea: „A vietui în trup înseamnă pentru mine să lucrez” (Filip. 1, 22).

După pilda sa mai ales, Sf. Ioan Gură de Aur ne-a lăsat, alături de alți Sf. Părinți ai Bisericii noastre, gânduri alese de pretuire a muncii manuale, a omului care muncește cu brațele sale, cum sînt și acestea: „Cinstim vrednicia minii, duno, noduroase, aspre, în care sălășluiește o măreție împărătească, neperitoare, căci această mină poartă sceptorul planetei noastre”, tot acest Sf. Părinte lășindu-ne și îndemnul de a nu ne rușina „de cizmar de vopsitor sau de alți meseriași, pentru că noi (creștinii) sîntem ucenici ai pescarilor, ai vameșilor, ai făcătorilor de corturi, ai Aceluia care a crescut în casa unui teslar...”

Asemenea gânduri îmi băteau la poarta minții în una din săptămînile trecute cînd, venind de la București spre Sibiu, străbăteam cu trenul cîmpia de vest a Munteniei și cea de est a Olteniei, minunindu-mă de cîmpul încărcat de roadă, prin binecuvîntarea lui Dumnezeu și brațele harnice ale unora dintre fiii țării care trudes pe ogoare. Grîul, în pai ca trestia și-n spic ca vrabia, cum spune urarea de Anul Nou, se legăna alene în bătaia vîntului, cu capul plecat, smerit, gata să-și verse în-cărcătura în sinul combinelor; porumbul, sînatos, negru, cum zice poporul, cu aripile larg deschise se avînta aproape vizibil spre înălțimi; floarea-soarelui începuse să-și deschidă ochii ei mari, cu pleoapele galbene, atîntîți ca la comandă spre Răsărit. Toate sugerau cuvintele Mîntuitorului: „Ridicați ochii voștri și priviți holdele, că sînt albe pentru secerîș” (Ioan 4, 35), iar „secerîșul este mult” (Matei 9, 37).

Unii dintre liturgistii noștri (pr. prof. I. Moldovan) susțin că Sf. Liturghie începe încă de pe ogor, cînd se pregătește grîul pentru Sf. Cuminecătura. Poate și din astfel de motive credințioșii noștri vād pe fiecare bob de grîu „fața Domnului Hristos”.

O, cinstită muncă cu brațele, cu adevărat tu porți sceptorul planetei noastre, „sfințită muncă de la țară”, care ai înobilat sufletește atîta fii ai Pămîntului, ești sfințită cu deosebire în aceste zile cînd roadele pămîntului se adună bob cu bob în hambarele țării „pînă seara” (Ps. 103, 24), ba și după lășarea serii, căci acum și aici mai ales este valabilă zicala: „Ce poți face astăzi să nu lasi pe mîine”.

Cuprîndem, mai ales în aceste zile, în rugăciunile noastre și în brațele dragostei noastre pe toți frații noștri de pe ogoare, prin ale căror harnice brațe, prin ale căror palme bătute pe care le sîrutăm cu recunoștință, se adună zi și noapte „pînea noastră cea de toate zilele”.

Arhid. Gh. Papuc

Protopopul IOACHIM MUNTEANU din Agnita (1847—1941)

În desfășurarea evenimentelor istorice pe pămîntul românesc al Transilvaniei, nu întodeauna liniștite, ci adesea pline de zbucium, profețimea românească s-a dovedit a fi aceea care a ținut mereu trează, în suferințele și suferințele și au sprijinit lupta lor de eliberare socială și națională.

Un exemplu concludent în acest sens la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, îl oferă personalitatea protopopului Ioachim Munteanu. Prin bogata activitate bisericască și cultural-patriotică ce a desfășurat-o în Valea Hîrtibaciului, Ioachim Munteanu a rămas înscris în conștiințele tuturor credincioșilor români de aici.

S-a născut în Tilisca, la 1 ianuarie 1847, din părinții Achim Munteanu și Paraschiva Rodeanu. Un strămoș al său dinspre tată, originar din Muntenia, a trecut munții în timpuri grele în Transilvania. De aici a și primit numele de Munteanu.

Școala primară a urmat-o în satul natal, cursul gimnazial la Sibiu, apoi s-a înscris la Institutul Teologic (1870—1873), unde a avut ca profesori pe Zaharia Boju, Ioan Popescu, Ilarion Pușcariu, Nicolae Cristea, Dimitrie Cuncan, cărturari de seamă, toți discipoli ai marelui Andrei Șaguna.

Ca teolog, a activat în „Societatea de lectură” și a colaborat la foaia „MUSA” înființată de teologi. A fost un adevărat sprijinitor și animator al teatrului românesc de dincolo de munți. Afiind că trupa de teatru din București, condusă de Pascal, va trece prin Sibiu, Ioachim Munteanu a animat pe toți cunoscuții să sprijinească teatrul.

În anii de studii teologice, s-a bucurat de apreciere din partea mitropolitului Andrei Șaguna. „Fătul meu — îl spunea înaltul ierarh — tu în vara aceasta vei termina studiile aici, apoi te voi trimite la școli mai înalte în străinătate”. Din păcate, mitropolitul a murit și planul său nu s-a putut realiza. În ultimele zile ale vieții, mitropolitul fiind foarte bolnav, avea mereu în preajmă pentru supraveghere doi teologi. Sîmbătă 16/28 iunie 1873, ziua morții marelui ierarh, supravegherea o asigură însuși Ioachim Munteanu. Sînt foarte emoționante cuvintele acestuia referitoare la sfîrșitul lui Șaguna: „O deznădăjduire generală, o presiune neobișnuită, parea că domnește în atmosferă și apasă asupra tuturor. Un simț nedeslușit de părăsire

a cuprins inimile noastre în zilele acelea. Era nemărginitul ce l-a lăsat marele bărbat, stîlpul Bisericii noastre, fala neamului românesc prin moartea sa... Incheiul acest capitol pecetluindu-l cu două lacrimi fierbinți ca prinos pentru Acela care voia să mă crească ca pe copilul său”.

Terminînd cursurile Institutului „Andreian”, Ioachim Munteanu a funcționat cîțiva ani ca învățător în Gura Rîului. În anul 1877 a fost ales preot în această parohie. Aici a păstorit 29 de ani. A adus mari servicii bisericii și școlii din sat. A luptat din răsputeri pentru înaintarea poporului spre cultură, pentru consolidarea instituțiilor bisericesti-culturale. În acest scop, a construit o nouă biserică și o școală nouă. Pe cînd era preot în Gura Rîului, Ioachim Munteanu a participat la procesul memorandumilor la Cluj, în mai 1894. Tot în această perioadă a fost membru fondator la „Fondul de teatru român” apoi la „Reuniunea meseriașilor români din Sibiu”. A contribuit și la „Fondul azilului de bătrîni” din Sibiu.

Un capitol însemnat în viața sa l-a constituit activitatea pe care a desfășurat-o ca protopop al „traotului” Agnita, timp de 19 ani. A fost ales în 1906, fiind hirotesit de mitropolitul Ioan Mețianu. Instalarea i s-a făcut la 20 aprilie 1906. În drum spre Agnita, a fost întâmpinat cu urări din partea credincioșilor din comunele învecinate: Hosman, Fofeldea, Tichindeal, Nocrich, Vărd și Coveș. Ajuns în Agnita, i s-a făcut o primire triumfală, așteptat fiind la poartă de biserică de preoțime, de membrii sinodului protopopes și de popor numeros, de față fiind și reprezentanți ai judecătorei și prefecturii. Protopopul Ioachim Părau, parohul Agnitei, a rostit în acele împrejurări o cuvîntare adecvată momentului.

Înnoirile în viața protopopiatului încep chiar din anul 1906. La 15 august se cumpără cu 15.000 de coroane, o curte pentru centrul protopopes. La stăruința noului protopop, s-a înființat, tot în august, banca românească „Frăția”. Aceasta, după multe dificultăți, și-a început activitatea cu 35.000 de coroane. În 1907, același Ioachim Munteanu a donat 200 de coroane ca bază pentru un fond de zidire a unei noi biserici în Agnita.

Alături de această activitate organizatorică, pentru binele credincioșilor și al bisericii, protopopul agnitean a desfășurat o bogată activitate cultural-națională, în cadrul „despărțămîntului” Agnita al Astrei, al cărei președinte a fost. După 1900, creș-

te preocuparea pentru organizarea de prelegeri, la sate. Numărul acestora a sporit an de an, ajungîndu-se de la 44 în anul 1905, la epste 500 în anul 1910, ascultate de peste 100.000 țărani. Tematica prelegerilor ținute în satele ardelenice îmbrățișa cele mai diferite probleme: culturale, sociale, morale, religioase etc.

Organizînd propaganda prin mijlocul graului viu, ASTRA a acordat o atenție cuvenită nevoilor culturale ale intelectualilor de la sate pe care urmărea să-i atragă și să-i situeze în fruntea satelor ca luminători ai satelor în toate direcțiile.

Tot pe plan cultural, protopopul agnitean a urmărit redescoperirea valorilor spirituale folclorice existente în aceste părți, acestea oglîndînd profilul moral-spiritual al poporului român în 1897, pe cînd era secretar mitropolitan vitorul patriarh Miron Cristea, făcea un apel tuturor cărturarilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului de a culege toate proverbele și expresiile aroristice aparținînd românilor din această parte a Transilvaniei. Era încurajată astfel colecționarea tuturor produselor spirituale populare care erau în pericol de a se pierde. Apelul n-a avut răsunetul așteptat. Singurul care și-a adus o contribuție însemnată la această acțiune culturală a fost Ioachim Munteanu. „La primul loc — scria Elie Miron Cristea în colecția pe care o va publica, — merită să fie pus preotul ortodox român Ioachim Munteanu, un zeos cărturar și iset observator al tuturor momentelor vrednice de luat în considerare din bogata viață spirituală a poporului nostru. Precum se poate vedea din însăși cărticica prezentă, D-sa a colectat mai mult, ținînd să se facă vrednic pînțaș la această lucrare întreprinsă în folosul obșteșc”.

Fiind preocupat de emanciparea culturală a credincioșilor, Ioachim Munteanu n-a uitat nici latura social-istorică. Din motive de boală, neputînd participa la adunarea de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, protopopul trimise o scrisoare în care își arată totala adeziune la gîndurile nobile ale românilor de pretutindeni. Pentru patriotismul care se degajă din ea, o reproducem aici: „Înalt Prezidiu al Măreței conferințe naționale în Alba Iulia. „Am participat, începînd cu conferința din Mergurea de la 23 februarie 1869, cu nepotolît entuziasm la toate întrunirile și manifestările naționale ulterioare. Acum însă, regret că din cauze sanitare nu pot participa trupește la cel mai strălucit act istoric al poporului român. Salut deci pe această cale cu toată căldura inimii mele Mărețea Adunare și declar sărbătorește că aderez la concluziile ce se vor aduce. Agnita la 18. nov. (1 dec.) 1918. Ioachim Munteanu”.

La 2 iulie 1925, după o activitate fructuoasă și îndelungată a părăsît Agnita, stabilindu-se la Sibiu. S-a bucurat și acum de aceeași nețărmurită admirație din partea mitropolitului Nicolae Bălan. În anul 1941, în vîrstă de 94 de ani, protopopul Ioachim Munteanu se stîngea din viață. Prin tot ce a făcut, și-a îndeplinit temeinic îndatorirea față de popor, sprijinindu-i toate aspirațiile spre o viață națională proprie. A fost un preot adevărat și un mare patriot. S-a bucurat de stima marilor ierarhi, transilvăneni Andrei Șaguna, Miron Romanul, Ioan Mețianu și Nicolae Bălan.

Cîntec pentru Moisei

Piatră lîngă sînge, Sînge lîngă piatră, Trezeci de țărani Împușcați pe vatră.

Lîngă tragedie Stă rănit înaltul, Și cînd cade unul Se ridică altul.

Urcă suferința De la lut la frunți, Pasărea cînd vede Jalea de pe munți.

Trezeci de țărani Patria-i cu ei Dunărea durerii... Trece prin Moisei.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

SIBIU

Marți, 19 iulie 1988 a avut loc la Institutul Teologic Universitar din Sibiu deschiderea festivă a cursurilor preotești. seria a 74-a. Festivitatea a fost prezidată de I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului. Înaintea curții de deschidere al P.C. rector Constantin Voicu, corala preoților cursanți, condusă de P.C. pr. profesor Ioan Popescu, a executat un concert religios, ca și mai târziu, în alte momente ale festivității.

După cuvântul de deschidere al P.C. rector, P.C. protopop Suciu de la protopopiatul Sf. Gheorghe, județul Covasna a rostit o scurtă mulțumire în numele tuturor preoților cursanți. I.P.S. Mitropolit Antonie a rostit apoi un lung și documentat cuvânt despre istoricul cursurilor de îndrumare, despre locul și rolul lor în viața Bisericii și a preoților, despre misterele și vocația acestora, despre problemele specifice preoției. Cuvântarea a fost continuată de răspunsul dat de I.P.S. Sa unor întrebări puse de preoții cursanți cu privire la probleme diferite din viața Bisericii precum: dialogul Bisericii Ortodoxe cu Biserica Romano-Catolică și Anglicană, diaspora ortodoxă, fenomenul sectar în Occident, serbarea datei Paștilor, Sfântul și Marele Sinod Panortodox, etc.

Sâmbătă, 30 iulie 1988, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a slujit Sf. Liturghie în biserică de lemn de la așezământul Arhiepiscopiei Sibiului din stațiunea montană Păitiniș, cu care ocazie a hirotonit întru diacon pe tânărul teolog Petlan Mihai.

Duminică, 31 iulie 1988, I.P.S. Mitropolit Antonie a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala mitropolitană din Sibiu, hirotonind întru diacon pe licențiatul în teologie Pavel Aurel, iar întru preot pe C. diacon M. Petlan, pentru parohia Hașag, prot. Sibiu.

La prcoașă I.P.S. Sa a rostit un bogat și ziditor cuvânt de învățătură.

CLUJ

Duminică, 19 iunie 1988, I.P.S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului, a săvârșit reșfințirea bisericii din filia Tâlneni, parohia Măguri Răcățiu, prot. Hueudin, jud. Cluj, reparată capital în interior și exterior în ultimii ani și îmbrăcată într-o reușită pictură prin jertelnicia vrednicilor credincioși și prin purtarea de grijă a harnicului preot-paroh Gheorghe Danci.

Duminică, 19 iunie 1988, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Sândeștești, prot. Turda, păstorită cu vrednicie de preotul Iosif Felvinti, care pentru activitatea pastorală depusă în cei peste 10 ani de preoție a fost distins și hirotesit „iconom”.

Duminică, 26 iunie 1988, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Podeni, prot. Turda, păstorită cu vrednicie de preotul Teodor Regos.

La sfârșitul Sf. Liturghii P.S. Iustinian a rostit cuvânt de învățătură.

Miercuri, 29 iunie 1988, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Simboleni, prot. Dej, jud. Cluj, păstorită cu vrednicie de harnicul preot Gheorghe Mureșan. Cu acest prilej a fost binecuvântată și noua casă parohială construită de curând.

La sfârșitul Sf. Liturghii P.S. Iustinian a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

Sâmbătă, 2 iulie și Duminică 3 iulie 1988, I.P.S. Arhiepiscop Teofil a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala arhiepiscopală din Cluj-Napoca, hirotonind întru diacon și preot pe licențiatul în teologie Bica Radu Gavril pe seama parohiei Pădureni, prot. Cluj.

Duminică, 3 iulie 1988, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvârșit reșfințirea bisericii din parohia Siet, prot. Bistrița, reparată capital în interior și exterior și împodobită cu o frumoasă pictură executată de pictorul Gheorghe Croitoru prin jertelnicia bunilor credincioși și cu purtarea de grijă a vrednicului preot Aurel Macarie, care a fost distins și hirotesit „iconom”. La sfârșitul Sf. Liturghii arhierescă P.S. Iustinian a rostit un frumos cuvânt de învățătură.

Duminică, 10 iulie 1988, I.P.S. Arhiepiscop Teofil a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Seini, prot. Baia Mare, jud. Maramureș, păstorită cu multă vrednicie de preotul Gheorghe Pop, care pentru osteneala depusă în ogorul Domnului în cel 20 de ani de pastorație a fost distins cu rangul de „iconom stavrofor”. Cu această ocazie a fost binecuvântată și noua casă parohială construită în ultimii ani.

La sfârșitul Sf. Liturghii arhierescă I.P.S. Sa a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

Duminică, 10 iulie 1988, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserică parohială Palatca, prot. Cluj, păstorită cu vrednicie de tânărul preot Liviu Cosma.

La sfârșitul Sf. Liturghii P.S. Iustinian a rostit cuvânt de învățătură.

Duminică, 11 iulie 1988, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvârșit reșfințirea bisericii din parohia Cupșeni, prot. Lăpuș, jud. Maramureș, reparată capital în interior și exterior prin jertelnicia credincioșilor, cu ajutoare din partea Arhiepiscopiei Clujului și prin purtarea de grijă a harnicului preot Samoilă Nodiș, care pentru activitatea desfășurată în această parohie a fost distins și hirotesit „iconom”.

La sfârșitul Sf. Liturghii, P.S. Iustinian a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

Vizită arhierescă. — În zilele de 4 și 5 mai 1988, P.S. Episcop Emilian Bîrdaș al Alba Iuliei, însoțit de colaboratori de la Centrul eparhial și de protopopii din eparhie, a făcut o vizită de prietenie Prea Sfințitului Episcop Vasile. În cinstea distinșilor oaspeți, s-a oficiat un Te-Deum în Paraclisul episcopal, de față fiind și membrii Permanenței Consiliului eparhial al Episcopiei Oradei și salariații Centrului eparhial. Cei doi ierarhi au ținut cuvântări ocazionale, după care s-a servit o agapă.

Cu acest prilej, oaspeții au vizitat noile realizări de la Centrul eparhial din timpul arhiepiscopiei P.S. Episcop Vasile: pictura în frescă a Paraclisului episcopal, Muzeul eparhial, Ateliul de luminări, Căminul preotesc, Biblioteca eparhială și fresca din casa scărilor de la reședința episcopală, cu momentele de seamă din istoria poporului român, de la Decebal și Traian până la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și intrarea armatei române în Oradea (20 aprilie 1919). De asemenea, a fost vizitată Catedrala episcopală (Biserica cu Lună), îmbrăcată recent cu pictură în frescă și sala memorială „Episcop Roman Clorogariu”, de la această biserică, unde se păstrează chipul lui Horea, ce a fost pictat în 1816 la chela de boltă de pe arcada iconostasului Bisericii cu Lună. La fel, a fost vizitată și Biserica „Sf. Ierarh Nicolae” (catedrala II), și ea recent restaurată în interior și exterior, precum și biserică parohială din cartierul C.F.R.

În drum spre Alba Iulia, a fost vizitată Mânăstirea Izbu, cu noile realizări din ultimii trei ani. Aici, la despărțire, P.S. Episcop Emilian, declarându-se încântat de tot ce a văzut și mulțumind pentru buna primire, l-a invitat pe P.S. Episcop Vasile să facă o vizită la Centrul eparhial al Episcopiei de Alba Iulia. Acceptând cu plăcere invitația, ierarhul gazdă a exprimat calde mulțumiri pentru vizita efectuată.

ORADEA

omenească. Din experiența amară a lăcomiei de băuturi alcoolice se impune cu tărie, remediiul: „Ori nu bea peste măsură, ori să fugi de băutură!” În femna și salvatoarea hotărâre, creștinul trebuie ajutat și de colaborarea comunității vieții creștine.

Împotriva abuzului de orice fel, învățătura Bisericii noastre recomandă virtutea cumpătății. Ea este cale de mijloc între extreme. „Toate să se facă cu cumpănit și după rânduială” (I Cor. 14, 40), zice Sf. Ap. Pavel.

Cumpătarea presupune autocontrolul asupra cerințelor firești în toate împrejurările vieții: la mesele individuale curente și la cele festive, în călătorie, în vizită, în concediu. Cel cumpătat dovedește bun gust și în cuvânt, în ținuta vestimentară etc.

Cumpătarea nu trebuie confundată cu zgriecenia. Zgriecitul are un suflet aspru, învîrtoșat, o inimă secătuită de iubire. Deși are posibilitate să dăruiască, nu dăruieste. Virtutea care se opune zgrieceniei este mila, generozitatea, compătimirea lucrătoare. Creștinul generos dăruieste cu plăcere și împlineste lipsurile materiale și spirituale ale semenului pe măsura puterilor sale. El face, din cel ajutat, apărător, bună călăuză spre împărăția lui Dumnezeu.

Păcatul egoismului se constituie în cel mai primejdios vrăjmas al omului. Prin natura sa egoismul este anti-uman. El vatămă ființial viața individuală și o ruinează pe cea socială. Subestimarea aproapelui, disprețul față de om, răutatea, lașitatea, fătărnicia, ambițiile meschine sînt trăsături deosebit de grave ale egoismului. Ele se opun virtuții iubirii care cuprinde, în sine, un alt mînunchi de virtuți.

Iubirea este călăuză a voinței spre binele aproapelui, spre fericirea lui. Transpunere în altul! Răspundere supremă pentru bucuria altuia în numele omului ca fiu al lui Dumnezeu după har. Iubirea este împlinirea tuturor legilor, participare intimă și conștientă la valorile supreme ale vieții.

În lupta împotriva păcatului noi știm că fără ajutorul Mîntuitorului „nu putem face nimic”. El ne ajută, prin puterea sfințitoare dată Bisericii, să ne angajăm ființa în practicarea virtuților. În Biserică auzim cuvîntul blînd, eliberator: „Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos să te ierte pe tine fiule!...” „Iată, te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai greșești ca să nu-ți fie ceva mai rău” (Ioan 5, 14). În Biserică, prin Sf. Taină a Spovedaniei, a Sfinței Cuminăcături, prin toate rînduiriile ei sfințe și sfințitoare, gîndul, cuvîntul și fapta noastră se întresc în direcția desăvîșirii și împlinirii făgăduințelor privitoare la vietulna veșnică împreună cu Hristos Domnul, Mîntuitorul sufletelor noastre.

Pătrunși fiind de urlicenia păcatului și frumusețea virtuții, de puterea destrămantă, pentru îns și societate, a păcatului și de rolul ziditor al virtuții, să luptăm din răsuputeri, ajutați fiind precum am văzut și de Sus, împotriva păcatului și să ne angajăm cu toată ființa pe calea virtuții, roditoare de atîtea bucurii, aici și-n veșnicie.

Pr. Gh. Rățulea

VIRTUTE ȘI PĂCAT

Ne aflăm în postul Sf. Marii, perioadă specială de a medita asupra a două lucruri extrem de importante în viața noastră creștinească: virtute și păcat.

Cînd rostim aceste cuvinte ne gîndim la două realități cu totul diferite și opuse. Întelegem, prin păcat, încălcarea cu voie liberă a legilor morale ale sufletului și ale trupului, exprimate în legile dumnezeiești (I Ioan 3, 4).

Virtutea este fugă de patimi, „luptă duhovnicească”, „bărbăție”. Ea este activitatea statornică întru transmiterea binelui, actualizare a credinței și a harului primit în Taina Sfințitului Botez.

În vreme ce păcatul este cadere în cele contra firii, dezordine între trup și suflet, robie interioară, rău imens prin efecte, „fioare de moarte”, virtutea creștină înseamnă libertate duhovnicească, nepătimire, înălțare a vieții.

Ca abatere de orice fel de la voia lui Dumnezeu, păcatul este, în esență, unul singur: încălcarea a legilor morale scrise și nescrie. Virtutea este și ea una: biruința asupra pornirilor rele din noi înșine, a ispitelor și încercărilor ce vin de la oameni și de la diavol. Totuși, din punctul de vedere al conținutului, atît păcatul cît și virtutea sînt foarte complexe. Iată unele fețe ale acestor rîni grozave care este păcatul în opoziție cu virtutea care, întotdeauna, se află în slujba funcționării normale a întregului organism uman și social.

Păcatul este cu atît mai grav cu cît mai nobilă este virtutea căreia i se opune. Din acest punct de vedere mîndria se află în fruntea tuturor păcatelor (Isus Sirah 10, 13). Ea constă în falsa apreciere de sine. Din mîndrie se naște spiritul de dominație. În ea se află rădăcinile agresivității, ale războiului, ale fătărniciilor. Sub variate, multiple și infinite forme, fătărnicul crede că poate înșela atotștiința lui Dumnezeu.

Antidotul mîndriei este virtutea smereniei. Ea constă în dreapta cunoaștere de sine, recunoaștere a limitelor, a neajunsurilor și defectelor din noi înșine. Această însușire a smereniei slujește progresul, idealul de desăvîșire individuală și de necontenită perfecție a relațiilor sociale. Sf. Părinți ne spun că orice virtute izvorăște din smerenie și își păstrează valoarea ei mîntuitorie numai practicată în simțămîntul smereniei. „Cu darul lui Dumnezeu sînt ceea ce sînt” (I Cor. 15, 10), recunoaște creștinul odată cu Sf. Ap. Pavel.

Păgubitor este păcatul lăcomiei. Necumpătarea este punctul de plecare al patimilor, începutul lor. Ea duce la pierderea prematură a sănătății trupești și sufleteste.

Rod al exageratei și gresitei iubiri de sine, excesul în consumul de băuturi alcoolice are ca efect un dezechilibru fizic și psihic. Beția conduce la atitudini huliganice, slăbește memoria, strîmbe modul de a judeca, tulbură liniștea familiei, pacea obștei, corecta colaborare în muncă. Cel stăpînit de această patimă pierde pudorarea, rostește „cuvinte fără de măsură”, se angajează în bătăi, în crime. Bețivul ajunge, adesea, o adevărată epavă

Din Sfînta Scriptură:

- „Cînd se înmulțesc cei buni, poporul se bucură” (Prov. 29, 2)
- „Cuvîntul vostru să fie ceea ce este da, da și ceea ce este nu, nu, iar ceea ce este mai mult decît acestea de la cel rău este” (Matei 5, 37)
- „O piine, un trup sîntem noi cei mulți” (I Cor. 10, 17)
- „Nimic să nu faceți din duh de învrăjbire sau de mîrire deșartă” (Filip. 2, 3)

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; tehnoredactori: Arhid. Ezechil Oancea, Pr. Teodor Damian; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA”, sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66

Semnalăm... Semnalăm...

Fanatismul: „ce va să zică rîvna neadevăratei credințe”; Superstiția: „ce va să zică credința deșartă” („Albina”, 8, 1987, p. 9).

Definiții date de I. Budai-Deleanu. Superstiției îi zicea: „superstițiune”. Definiția însă e bună și pe înțeles și astăzi! În același număr citeva considerații asupra lui Torna, torna, fratre (Teofilact Simocata, anul 630), ca primă atestare de limbă română (Asist. univ. dr. Constantin Dominte) și precizarea că filistenii din Biblie au existat ca popor atestat istoricește.

Cine caută, află! „Bunătaea, relație respectuoasă și firească între persoane”, se intitulează un eseu publicat de prof. D. Stăniloae în revista „Ramuri” (nr. 7, 15 iulie 1987, p. 6). „Bunătaea e animată de dorința de a face o altă conștiință să se bucure de bunătaea ce i-o comunică. Și e unită cu bucuria celui ce o comunică de bucuria celui ce o primește și a celui ce o primește, că cineva e atent cu sine”.

Cît de puțin îi trebuie unui om ca să se bucure și cît de mult înseamnă acest puțin! Părintele Stăniloae ne vorbește dintr-o experiență duhovnicească ajunsă din tinerețe la vîrsta și înțelepciunea psalmistului și a autorului Proverbelor!

Ion Druță e un mare prozator din stîrpea lui Sadoveanu. De curînd a apărut la „Cartea românească” volumul său (cu opere selective) intitulat Clopotnița (1988), volum îngrijit de Elena Siurpu. Pe cît de mare prozator, e tot atît de mare dramaturg. Unele din piesele lui în afișele teatrelor de ani de zile. Chiar și la Paris. O destăinuire de scriitor în „Literatura și Artă” (nr. 28, 1987) ne ajută să-l înțelegem și să-l iubim și mai mult. Ea e intitulată: „Povară, sau teazaur sfințit?” — și e vorba de limba maternă: „Viitorul limbii noastre depinde de ce vor hotărî fiecare din noi, și în ce măsură vom rămîne credincioși celor hotărîte”. Da!

În 1781 Sava Popovici din Râșinari a făcut o copie după Învățăturile lui Neagoe Basarab, pe care a și ilustrat-o, fiind de altfel singura copie cu ilustrații a celebrei capodopere. Ea se află la Biblioteca Academiei (v. „Magazin istoric”, XXI, 8, 1987, p. 27). Un fragment din Învățăturile a publicat și „Telegraful Român” în trecut.

Învățăturile au circulat pe tot întinsul pămîntului românesc fiind de folos principilor ca o inițiere în arta diplomației și în știința ceremoniilor, dar și poporului de rînd, clericilor și monahilor ca manual de spiritualitate și inițiere în isihie.

Îndrumătorul bisericesc, misionar și patriotic, editat de Episcopia Rîmniceului și Argeșului, sub îndrumarea P.S. Episcop Gherasim Cristea, publică printre altele studiul: „Două secole de la apariția primei gramatici românești” (semnat de pr. Ion Băldăceanu), fiind vorba de gramatica lui Ienache Vădrescu, publicată la Rîmnic în 1787. Un studiu doct semnat de N. Ologu: „Circulația cărții vechi rîmnice” (p. 79—93). Îndrumătorul mai conține și alte lucrări noi și interesante.

Theodor Codreanu ne descoperă în Mihai Cimpoi „Un eminescolog modern” („Luceafărul” XXX, 29, 1987, p. 8), autor al unei cărți intitulate: NARCIS ȘI HYPERION (Chișinău, ed. I, 1979, ed. II, 1986). Ne convinge.

Episcopia Romanului și Hușilor a scos de sub tipar cel de-al treilea „ÎNDRUMĂTOR BISERICESC, MISIONAR ȘI PATRIOTIC” (Nr. 3, 1987, 166 p.), sub îndrumarea P.S. Episcop Eftimie Luca. P.S. Sa semnează un studiu intitulat: „Sfinții Părinți despre slujirea și comportarea preotului”, prețios îndrumar pentru slujitorii altarelor. La rubrica „File de cronică”, pr. prof. Al. I. Ciurea scrie despre Ștefan cel Mare și despre luptele de la Mărăștești, Mărăștii și Oituz, pr. Scarlat Porcescu despre biserică monumente istorice din Roman, pr. Constantin Mardare despre Decebal. Volumul mai cuprinde știri bisericesti, versuri (Ioan Alexandru), învățăturii ortodoxe ș.a.

E un îndrumător care răspunde titlului. „Studentul de odinioară, captivat de orele de Lectura Dantis ale profesorului Alexandru Marcu, tîndrul avînd în buzunara de sus al tunicii militare un exemplar din Divina Comedie, „ca o supremă aspirație către luminile iradiante ale culturii, care nu pot fi stinse de nici un cataclism”, persistă semnificativ în Alexandru Balaci de astăzi” („Cronica”, XXII, nr. 32, 1987, p. 4).

Constantin Ciopraga despre Alexandru Balaci și cartea sa ÎN FLUXUL SPIRITUALITĂȚII (ed. Eminescu), carte care oferă culturii române studii valoroase despre Alessandro Manzoni, Giuseppe Carducci, G. Pascoli, L. Pirandello, Quasimodo, Pasolini, Zanzotto ș.a. Partea a doua a cărții înscrie în fluxul spiritualității pe românii Vasile Pârvan, Panait Istrati, Camil Petrescu, Arghezi, Nichita Stănescu ș. bineînțeles, pe Alexandru Marcu, multă vreme uitat, deși fusese la vremea lui „marele” italianist. Alexandru Balaci îi continuă opera și iubirea.

Regretatul Vasile Drăguț a identificat la Ocna Sibiului după lucrările de restaurare — decise de noi și urmărite împreună cu Vasile Drăguț — un tablou votiv, alcătuit din două portrete de aceeași mare valoare istorică: al lui Mihai Viteazul și al lui Constantin Brîncoveanu. Interesul său s-a îndreptat, fresc, spre cel dintîi, atestînd o ctitorie mai veche cu un secol, Brîncoveanu fiind doar re-ctitorul. „Portretul lui Mihai Viteazul de la Ocna Sibiului este un adevărat manifest al istoriei încheia Vasile Drăguț, cu bucuria de a aduce o probă în plus a prezenței Marelui Înviator și sub forma aceasta de ctitor de biserică în Transilvania. Că lăldalul personaj e Constantin Brîncoveanu, ne-o spune inscripția care îl numește ca atare. Tot o prezență peste munți, aici, departe, în jurul Sibiului, nu numai în Făgăraș. Trebuie să ne amintim de aceasta în anul cînd sărbătorim 300 de ani de la urcarea lui pe tronul Țării Românești.

Studiul lui Vasile Drăguț se intitulează: „Portretul lui Mihai Viteazul de la Ocna Sibiului” (în rev. „Arta”, an. XXXIV, nr. 1, 1987, p. 37—38), la care noi vom aduga: „Și al lui Constantin Brîncoveanu”!

Vasile Andru, autor al multor cărți — romane îndeosebi, crede că romanul veacului viitor va fi, ca mărime, în raport de 1:8 față de romanul realist tradițional. În loc de 1000 de pagini, va fi de 125. Prin alte părți experiența a început mai demult. Gide, de pildă. La noi chiar Vasile Andru. Acesta e pentru calitate mai mult decît pentru cantitate. După domnia sa merită să rupi frumusețea tăcerii, numai pentru ceea ce face să sporească sufletul (interviu cu Dumitru Brăddățean, Pagini bucovinene, VI, nr. 8, 1987, supliment la „Convorbiri literare” 8, 1987).

Filocalic. Și adevărat. Vorba multă... ANTONIE P.